

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CERCETAREA ECONOMICĂ
ACADEMICĂ
2003

Coordonator program: Prof. dr. Valeriu IOAN-FRANC, m.c. A.R.

Coordonator temă: Dorina GHEORGHE

CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ

Centrul de Informare și Documentare Economică

București, România

Editor: Valeriu IOAN-FRANC, m.c. A.R.

Redactor coordonator, prezentare grafică și tehnoredactare: Dorina GHEORGHE

Redactor: Aida SARCHIZIAN

Culegere text: Mihaela-Carmen BOBOC

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin

Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”.

Reproducerea, fie și parțială și pe orice suport, este interzisă fără acordul prealabil al editorului,
fiind supusă prevederilor legii drepturilor de autor.

ISBN 978-973-159-309-8

2024

Programul Strategic Specific (PSS) 7. - Dezvoltarea și crearea de instrumente de lucru – enciclopedii, dicționare, baze de date, arhive etc. Promovarea, diseminarea și valorificarea rezultatelor cercetărilor institutelor din rețeaua INCE

Tema PSS 7.1 - Cercetarea economică academică românească. Constituirea bazei de date privind lucrările de cercetare efectuate în perioada 1990-2020 în INCE și institutele sale componente. Etapa 4 – Baza de date standardizată și încărcarea platformei
Constituirea bazei generale de date aferentă lucrărilor de cercetare academică economică realizată în Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”, perioada 1990-2000 (cercetare retrospectivă, confruntare cu planurile anuale de cercetare ale perioadei, pregătirea pentru încărcarea pe platformă).

Ediția de față cuprinde lucrări realizate în cadrul programelor de cercetare ale
Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”
în anul 2003

SUMAR

Argument	10
INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ.....	14
Impactul procesului de pre-aderare și integrare europeană asupra interacțiunii dintre dezvoltarea economică și factorul uman. Experiența statelor europene și cazul României.....	15
Politica concurenței: abuzul de poziție dominată în Uniunea Europeană și România	18
Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene	21
Evoluția procesului de integrare și cooperare la scara spațiilor geoeconomice euromeridian, Asia-Pacific și ex-sovietic	26
Reforma politicilor comunitare în perspectiva lărgirii UE.....	28
Lărgirea Uniunii Europene și securitatea ofertei de energie în Europa.....	32
Adaptarea României la Strategia Uniunii Europene de Consolidare a Mecanismelor de Stabilizare Fiscală Automată.....	36
Aplicații ale modelării matematice și economice în analiza economică a statelor lumii. Studiu de caz: Uniunea Europeană	39
Integrarea României în Spațiul European al Cercetării	41
Cooperarea tehnico-științifică, mijloc de creștere a competitivității întreprinderilor mici și mijlocii în spațiul european.....	43
Raportul investiții străine directe – creștere economică dintr-o perspectivă est – europeană	45
Tehnologia informației și comunicațiilor, inovația și activitatea antreprenorială – factori majori de creștere economică și de ajustare structurală a economiei românești din perspectiva integrării în Uniunea Europeană.....	48
Coerența integrării României în sistemul financiar european: adaptarea la politica de stabilitate și supervizare financiară și de management al riscului financiar din zona Euro	49
Strategii în energetica nucleară pe plan mondial. Opțiunile României pentru asigurarea necesarului de energie electrică de proveniență nucleară, în contextul restructurării ramurii și al aderării la UE	53

Dezvoltarea industriei aluminiului în România vs. tendințele și strategiile pe plan mondial	55
Politici pe piața internațională a metalelor neferoase speciale și strategice. Recomandări pentru fundamentarea unei strategii naționale, partea a II-a	57
Strategii și politici comerciale specifice industriei metalelor prețioase la nivel mondial și național.....	60
Politici industriale în domeniul reciclării maculaturii în Europa. Aportul maculaturii la raționalizarea și restructurarea industriei papetare în România	63
Rolul statului în strategia industrială a țărilor lumii. Reformularea acestuia în contextul tranziției economiei românești de piață	65
Situația economică a țărilor din Europa Centrală și de Est.....	68
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul I (țitei, produse petroliere, intermediari petrochimici și uree).....	70
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul II (țitei, produse petroliere, intermediari petrochimici și uree) ..	71
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul III (țitei, produse petroliere, intermediari petrochimici și uree) .	72
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul I (produse siderurgice, deșeuri metalice, materiale neferoase și prețioase)	73
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul II (produse siderurgice, deșeuri metalice, materiale neferoase și prețioase)	74
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul III (produse siderurgice, deșeuri metalice, materiale neferoase și prețioase)	75
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul I (produse agroalimentare, materii prime agricole nealimentare)	76
Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul II (produse agroalimentare, materii prime agricole nealimentare)	77

Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri. Trimestrul III (produse agroalimentare, materii prime agricole nealimentare)	78
Managementul riscurilor ecologice în procesul de restructurare a industriei românești, în perspectiva integrării în Uniunea Europeană, Partea I	79
Managementul riscurilor ecologice în procesul de restructurare a industriei românești, în perspectiva integrării în Uniunea Europeană, Partea a II-a	81
Implicațiile introducerii euro asupra procesului de integrare europeană și asupra relațiilor financiar-monetare internaționale	83
Tendințe structurale în industria constructoare de mașini în UE și pe plan mondial. Identificarea direcțiilor de ajustare structurală a ramurii în România	85
Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene	86
Conjunctura economică în noile state independente din spațiul fostei Uniuni Sovietice și în China, Cuba, Mongolia și Vietnam în 2002 și în primul semestru 2003	91
Competitivitatea exportului românesc de produse agricole în Uniunea Europeană	93
Probleme ale reglementării comerțului electronic în plan internațional. Incidențe asupra României	95
Politici și strategii pe piața internațională a metalelor neferoase speciale și strategice (Partea a II-a)	98
Evoluția conjuncturii economice în țările membre ale OCDE în semestrul I 2003 și previziunile acesteia pentru semestrul II 2003 și în anul 2004	101
INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ	104
Consumul între resurse și nevoi. Teorie și practică în perspectiva aderării la U.E. Partea I	105
Modele empirice și teoretice ale PIB-ului potențial – ciclicitate și asimetrie în dinamica PIB-ului	108
Alternative previzionale: evoluția economiei românești în condițiile preaderării la UE	110
Modelarea proceselor de clusterizare în domeniul economic și social	112
Cercetări privind utilizarea elementelor de modelare markoviană și a corelațiilor dintre ele în vederea dezvoltării de prognoze ale economiei românești	116
Inflația și modelarea acesteia	118

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII	119
Temă de plan nr. 1. Sărăcie, excluziune și riscuri sociale	120
Construirea unui set de indicatori ai sărăciei excluziunii/incluziunii sociale ca bază pentru planul național de acțiune anti-sărăcie și promovare a incluziunii sociale	122
Diagnoza anuală a calității vieții	123
Grupuri sociale și stilul de viață	127
Calitatea vieții unei clase renăscute în procesul tranziției: clasa țărănească Temă de plan 2002-2003.....	130
Resurse, valori, strategii de viață și legitimarea politicilor sociale	131
Temă de plan 2002-2003.	131
Minimul de trai, concept evaluativ al calității vieții.....	133
CENTRUL DE ECONOMIA INDUSTRIEI ȘI SERVICIILOR	136
Modernizarea serviciilor de comunicații pentru susținerea dezvoltării regionale din România la nivelul cerințelor UE	137
Stabilirea prețurilor materiilor prime și a tarifelor energiei electrice și competitivitatea produselor industriale românești	139
Piața serviciilor informaționale oferite de întreprinderile mici și mijlocii economiei naționale (tema 5)	141
CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE	144
Finanțarea serviciilor de asigurări sociale și comerciale din perspectiva integrării României în Uniunea Europeană și a maturizării mediului concurențial	145
Impactul financiar al riscurilor ecologice asupra comportamentului subiecților economici.....	147
Managementul performanțelor financiare ale firmelor în condițiile economiei de piață funcționale	149
Arhitectura piețelor financiare românești în perspectiva armonizării europene	151
Starea și evaluarea financiar monetară a economiei românești (piețe financiare: emergentă, fluxuri și mecanisme de transmitere)	154
Disfuncționalități ale managementului public și riscurile bugetare asociate în condițiile integrării în Uniunea Europeană.....	156

Reconstrucția instituțională a sistemului financiar românesc în condițiile politicii monetare unice	158
Reglementarea și supravegherea bancară în perspectiva aderării României la Euro	163
Țintele politicii monetare în România în perspectiva integrării în UE. O ipoteză de tip bootstrap	165
Impactul Euro asupra mediului de afaceri și a configurației acestuia	166
Abordarea în rețea a configurației financiare a Europei în perspectiva monedei unice	168
Impulsul fiscal în tranziția economică a României	169
Prețurile în cadrul piețelor concurențiale reglementate dintr-o economie funcțională – studii de caz. Prețurile vectorilor energetici: energie electrică, termică, gaze naturale, produse petroliere	171
CENTRUL DE CERCETĂRI DEMOGRAFICE „VLADIMIR TREBICI”	173
Anul 2050: Va ajunge populația României la mai puțin de 16 milioane de locuitori?	174

Argument

Înscrierea în Programul anual de cercetare al Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”, începând din anul 2022, a unei teme noi, atât ca abordare, cât și ca arie de interes, a avut în vedere realizarea unei platforme științifice menite să concentreze, să stocheze și să valorifice rezultatele cercetării economice academice desfășurate în Institut, în perioada de după anul 2000. Lucrarea continuă efortul depus de Centrul de Informare și Documentare Economică pentru anii 1990-2000, rezultatul fiind deja cunoscut în spațiul virtual al Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu” (INCE) și al Centrului de Informare și Documentare Economică (CIDE), în cadrul Colecției *Tezaur* (Secvența Rapoarte științifice 1990-2000). De altfel, ideea construirii unui „tezaur” al INCE își are rădăcinile încă din anul 1995 când, în eforturile de realizare a Strategiei naționale de pregătire a aderării României la UE, acad. Tudorel Postolache includea într-un discurs/prefață rămas celebru, că s-a acumulat la INCE-CIDE un volum imens de studii și cercetări, rapoarte, articole, comunicări și intervenții. „Desigur, spunea acad. Tudorel Postolache, ar fi simplu, foarte simplu și chiar foarte comod, să ignorăm aceste acumulări, dar ne putem oare permite un asemenea lux? El ar antrena inevitabil un greu tribut societal și nu ne gândim ca cineva dintre noi să-și poată aroga dreptul absurd de a decreta o elaborare sau alta inconsistentă încă mai înainte de a o fi consultat.”¹ Atunci s-a întreprins culegerea într-o singură sursă documentară a rapoartelor de activitate ale institutelor, sinteză care a fost prezentată, ulterior, ca un vector important al „Tezaurului INCE”, apariție dezvoltată apoi și bine-cunoscută în mediile academice și universitare.

Pentru îndeplinirea obiectivelor, Centrul de Informare și Documentare Economică a constituit un colectiv important de redactori, documentariști economiști și operatori, care au preluat date și informații științifice din rapoartele de cercetare de după anul 2000 ale institutelor componente ale INCE, pentru a asigura o bună informare de interes public și nu numai.

În structură, pentru fiecare an, este păstrată apartenența lucrărilor la institutul de proveniență, fiind descrise mai multe corpusuri comune oricărei cercetări bibliografice

¹ *** *De la Essen la Cannes. Itinerarul Strategiei românești de Integrare Europeană*, T. Postolache, discurs la inaugurarea lucrărilor Comisiei de elaborare a strategiei de pregătire a României pentru aderarea la UE, 08.03.1995, Ed. Academiei Române, București, 1995, p. 126-127.

retrospective, respectiv: institutul în care s-a derulat cercetarea, titlul temei de cercetare și, uneori, al lucrării de cercetare, cuprinsul până la gradul al treilea de detaliere.

Pentru fiecare an calendaristic, sistemul de regăsire va fi unul constituit prin indexarea (ulterioară) tematică, prin termeni de referință extrași dintr-un dicționar propriu, constituit de CIDE pe parcursul ultimului deceniu. Sistemul de indexare este comun, ca termeni de referință, cu cel utilizat la regăsirea bibliografică a „Tezaurului” INCE, facilitând în acest mod comparații, alcătuirea de bibliografii retrospective pe domeniu sau pe autori etc.

Vom fi recunoscători tuturor aceluia care, într-o formă sau alta, ne vor semnala elemente de perfecționare a lucrării noastre, de care vom ține seama într-o viitoare ediție de completare a Tezaurului INCE „Costin C. Kirițescu”.

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

**INSTITUTUL DE ECONOMIE
MONDIALĂ**

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Impactul procesului de pre-aderare și integrare europeană asupra interacțiunii dintre
dezvoltarea economică și factorul uman. Experiența statelor europene și cazul României*

Coordonatori: dr. Constantin Ciupagea; dr. Manuela Unguru; dr. Geomina Țurlea

Colectiv de autori: Adrian Ciobotaru; Răzvan Cîmpean; Diana Gheorghiu; Radu
Gheorghiu; Mihai Moia; Cristi Țurlea; dr. Geomina Țurlea

CUPRINS

Introducere	4
1. Integrarea europeană și criteriile de natură socioeconomică impuse statelor membre și candidate	5
1.1. Introducere	5
1.2. Strategia de la Lisabona	7
1.3. Criteriile de la Copenhaga	13
1.4. Perspective ale dezvoltării economice și sociale în România	14
1.5. Concluzii	17
Bibliografie	18

2. Factorul uman – principalul factor în dezvoltarea economică. Dubla influență asupra ofertei și cererii	19
2.1. Determinarea ofertei – nivelul de ocupare a forței de muncă și calitatea factorului uman din punct de vedere educațional și inovativ	19
2.1.1. Participarea pe piața muncii	19
2.1.2. Șomajul	20
2.1.3. Modificări și tendințe în structura ocupării	21
2.1.4. Calitatea factorului uman	23
2.2. Factorul uman, principalul determinant al cererii agregate	35
2.2.1. Distribuția veniturilor	35
2.2.2. Cheltuielile de consum	37
2.3. Concluzii	38
Bibliografie	39
3. Politica salariului minim în economia românească. Semnificațiile politicii salariului minim și corelațiile sale cu alte politici economice	40
3.1. Introducere	40
3.2. Repere economice privind piața forței de muncă din România	42
3.3. Legătura între salariul minim și alocarea resurselor umane	48
3.4. Paradoxul salariului minim	52
3.5. Efectul creșterii salariului minim asupra distribuției salariilor	56
3.6. Salariul minim și politica fiscală	60
3.7. Convergența regională a câștigurilor salariale	63
3.8. Considerații privind politica câștigurilor salariale în sectorul formal și în sectorul informal	74
3.9. Distribuția veniturilor și piața produselor	78
3.10. Concluzii	82
Bibliografie	85
4. Politicile sociale și impactul asupra nivelului de trai	87
4.1. Reformele din domeniul politicilor sociale și alienarea acestora la politicile europene	87
4.2. Sărăcia – problemă majoră pentru România	91
4.3. Concluzii	97
Bibliografie	97
5. Tendințe pe plan mondial privind reformele serviciilor de sănătate publică	98

5.1. Reforma serviciilor de sănătate publică pe plan mondial	98
5.1.1. Necesitatea reformei serviciilor de sănătate publică	98
5.1.2. Evoluția reformelor sistemului sanitar public pe plan mondial	100
5.1.3. Opțiuni pentru reforma sistemelor de sănătate	103
5.1.4. Componentele reformelor în sistemul sănătății publice	105
5.1.5. Modalități de reformă a unităților sanitare	108
5.2. Reforma spitalelor în unele țări din Centrul și Estul Europei (Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, România)	113
5.2.1. Reforma spitalelor	113
5.2.2. Factori de influență a performanțelor spitalelor în perioada de tranziție și indicatori calitativi	114
5.2.3. Evaluarea impactului reformelor organizatoric în spitale	126
Bibliografie	132

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Politica concurenței: abuzul de poziție dominantă în Uniunea Europeană și România

Coordonator: dr. Virginia Câmpeanu

Colectiv de autori: dr. Virginia Câmpeanu; Lucia Iordache; dr. Mihai Bratu; Monica
Ilnițchi

CUPRINS

1. Poziția dominantă în teoria economică a concurenței	1
1.1. Modele teoretice ale structurilor de piață cu concurență perfectă și imperfectă	1
1.2. Maximizarea profiturilor și restrângerea concurenței de către firmele cu poziție dominantă	10
1.2.1. Maximizarea profitului de către firmele perfect competitive	10
1.2.2. Maximizarea profitului de către monopoluri	10
1.2.3. Mecanisme de control pentru maximizarea profiturilor	12
1.2.4. Maximizarea profiturilor și concentrarea piețelor	13
1.2.5. Măsurarea puterii de monopol pentru limitare abuzului de poziție dominantă	15

1.3. Discriminarea prin prețuri de către firmele cu poziție dominantă	19
1.3.1. Tipuri de discriminare prin preț	19
1.4. Limitarea abuzului de poziție dominantă prin reglementări	23
2. Regimul concurenței și reglementarea abuzului de poziție dominantă în Uniunea Europeană	27
2.1. Componentele regimului concurenței în Uniunea Europeană	27
2.2. Poziția dominantă – cadrul conceptual și implicațiile în politica concurenței din UE	28
2.2.1. Cadrul de reglementare a abuzului de poziție dominantă	28
2.2.2. Tipuri și practici abuzive ale firmelor cu poziție dominantă	34
2.2.3. Aplicarea reglementărilor privind abuzul de poziție dominantă de către autoritățile comunitare, efecte	36
2.2.4. Dezbateri recente privind clarificarea cadrului conceptual pentru aplicarea Articolului 82	38
2.2.5. Considerații ale Comisiei Europene asupra tipurilor de practici abuzive de stabilire a prețurilor	39
2.2.6. Controlul concentrărilor economice – instrument de prevenire a abuzului de poziție dominantă	50
3. Reforma politicii concurenței în UE în perspectiva lărgirii Uniunii Europene în 2004	53
3.1. Noile norme de implementare a art. 81 și 82 ale Tratatului CE	53
3.2. Reforma Regulamentului Fuziunilor în perspectiva lărgirii Uniunii Europene	60
4. Studii de caz privind abuzul de poziție dominantă în Uniunea Europeană	65
4.1. Abuz de poziție dominantă prin fixarea unui preț de excludere pe piața medicamentelor din Marea Britanie	65
4.2. Abuz de poziție dominantă prin stabilirea unilaterală a termenilor generali și a condițiilor de vânzare pe piața autovehiculelor din Franța	67
4.3. Abuz de poziție dominantă prin prețuri discriminatorii în domeniul comunicațiilor din Franța	68
4.4. Abuz de poziție dominantă prin vânzările discriminatorii la prețuri reduse pe piața autoturismelor din Danemarca	69
4.5. Întărirea poziției dominante prin fuziuni pentru achiziționarea drepturilor de emisie de către televiziunile cu plată din Italia și Spania	69
4.6. Investigarea în cazuri posibile de dominanță colectivă în industria hârtiei	71

4.7. Întărirea poziției dominante prin achiziții: EDF preia controlul complet asupra EDF Trading	76
4.8. Întărirea poziției dominante prin achiziții: Comisia autorizează condiționat oferta Alcan pentru achiziționarea Pechiney	77
5. Politica concurenței în România	80
5.1. Semnificație, principii, conținut	80
5.2. Reglementarea abuzului de poziție dominantă în România	81
5.2.1. Compatibilități cu legislația Uniunii Europene	81
5.2.2. Piața relevantă. Studii de caz	83
5.3. Monopolul și poziția dominantă a firmelor a firmelor monopoliste în România	85
5.3.1. Structura concurenței pe o piață de monopol din România	85
5.3.2. Maximizarea profitului la firmele românești cu poziție dominantă ce dețin putere de monopol. Studii de caz	87
5.4. Instituții de reglementare a concurenței în România	89
5.5. Legislația secundară din domeniul concurenței în România	92
Bibliografie	94

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene

Coordonatori: dr. Petre Priseceanu; dr. Nicolae Idu

Colectiv de autori: dr. Petre Priseceanu; dr. Nicolae Idu; dr. Florin Bonciu; drd. Gilda
Truică; Mariana Papatulică; Sorin Bălțatu

CUPRINS

1. Cadrul constituțional al UE	1
1.1. Baza juridică (legală) asigurată de tratate	7
1.2. Contribuția legislație secundare	10
1.2.1. Regulamentele	11
1.2.2. Directivele	12
1.2.3. Deciziile	13
1.2.4. Opiniile și recomandările	13
1.3. Acordurile internaționale la care UE este parte	14
1.3.1. Acordurile de cooperare	15
1.3.2. Acordurile de asociere	16
1.3.3. Acordurile europene	16

1.3.4.	Acorduri comerciale sectoriale multilaterale	17
1.3.5.	Acordurile între statele membre	17
1.4.	Raportul dintre dreptul comunitar și dreptul național	18
1.4.1.	Interferența dintre dreptul comunitar și dreptul național	18
1.4.2.	Conflictul dintre dreptul comunitar și dreptul național	19
1.5.	Principiile care guvernează UE	22
1.6.	Principiile generale de drept	22
	Bibliografie	36
2.	Reforma constituțională a UE	38
2.1.	Contribuția Consiliului European de la Nisa la reforma constituțională	38
2.2.	Draftul final al convenției europene	42
2.2.1.	Părțile tratatului constituțional și conținutul lor	43
2.2.2.	Grupurile de lucru din cadrul Convenției	50
2.2.3.	Concluzii privind dezbaterile și propunerile din cadrul Convenției (partea I)	52
	Bibliografie	60
3.	Drepturile omului în legislația europeană (UE)	61
3.1.	Introducere	61
3.2.	Acquis-ul comunitar în problema drepturilor omului	62
3.3.	Principalele instrumente care reglementează problematica drepturilor omului și a libertăților fundamentale în UE	66
3.3.1.	Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	66
3.3.2.	Tratate UE și drepturile fundamentale ale omului	69
3.3.2.1.	Tratatul UE	69
3.3.2.2.	Tratatul de la Amsterdam	70
3.3.2.3.	Consiliul European de la Nisa (2000)	71
3.3.2.4.	Convenția 724/03	72
3.4.	Autorități abilitate să asigure protecția drepturilor omului	72
3.5.	Carta Europeană a Drepturilor Omului	73
3.5.1.	„Nașterea Cartei”	73
3.5.2.	Rolul Cartei în consolidarea drepturilor omului	75
3.5.3.	Limitele sistemului de protecție a drepturilor omului în UE, anterior Cartei	75
3.5.4.	Prevederi generale ale Cartei Europene a Drepturilor Omului	77
3.5.5.	Carta: caracterul obligatoriu, aria de cuprindere, conținut	78

3.5.5.1. Forța juridică a Cartei	79
3.5.5.2. Aria de cuprindere a Cartei	79
3.5.5.3. Conținutul Cartei	80
3.5.6. Limitarea drepturilor	85
3.5.7. Inovații la Cartă	85
3.5.8. Considerații și comentarii pe marginea memorandumului la Carta Drepturilor Omului	86
3.5.9. Opinii pro și contra Cartei	91
3.5.10. Impactul Cartei asupra țărilor candidate la aderarea în UE	98
Anexa	99
Bibliografie	101
4. Reforma guvernației europene	103
4.1. Cartea Albă a Guvernației Europene	103
4.1.1. Necesitatea reformei guvernației	103
4.1.2. Principiile de bază ale unei bune guvernante	107
4.1.3. Cele patru secțiuni de propuneri	109
4.1.3.1. Creșterea gradului de participare a actorilor la elaborarea și implementarea politicilor UE	109
4.1.3.2. Politici, reglementări și rezultate mai bune	114
4.1.3.3. Contribuția UE la guvernanta mondială	120
4.1.3.4. Refocalizarea politicilor și instituțiilor UE	121
4.2. Principalele mesaje transmise de consultarea publică lansată de Carta Albă	124
4.2.1. Mesaje cu caracter general	124
4.2.2. O participare mai largă la elaborarea politicilor UE	125
4.2.3. Ameliorarea politicilor și a progresului legislativ la nivelul UE	126
4.2.4. Instituții democratice eficiente și obiective politice europene	127
4.3. Acțiuni întreprinse – după apariția Cărții Albe – pe linia reformei guvernației europene	128
4.3.1. Implicarea mai largă a actorilor	129
4.3.1.1. Contribuția informării și comunicării la o funcționare mai transparentă a UE	129
4.3.1.2. Accederea la cetățeni prin democrație regională și locală	130
4.3.1.3. Creșterea gradului de implicare a societății civile	132
4.3.1.4. Conectarea rețelelor	133

4.3.2.	Politici, reglementări și rezultate mai bune	134
4.3.2.1.	Ameliorarea reglementărilor	134
4.3.2.2.	Îmbunătățirea implementării	138
4.3.3.	Contribuția UE la guvernarea mondială	141
4.3.4.	Refocalizarea politicilor și instituțiilor UE	145
	Bibliografie	147
5.	Reforma instituțională a UE	150
5.1.	Introducere. Cadrul instituțional actual	150
5.2.	Summitul de la Nisa, o etapă importantă în derularea procesului de reformă instituțională	154
5.2.1.	Reforma instituțiilor europene	154
5.2.2.	Procesul decizional	159
5.2.3.	Cooperarea întărită – un mecanism mai eficient	160
5.2.4.	Concluzii	161
5.3.	Convenția privind viitorul Europei. Tratatul Constituțional și propunerile de reformă a instituțiilor comunitare	163
5.4.	Particularitățile traseului reformei: diversitate și contradicții. Sugestii și evaluări	168
5.4.1.	Modelul președinției duale a UE. Comentarii	171
5.5.	Concluzii. Misiunile Conferinței Interguvernamentale	180
	Bibliografie	184
6.	Guvernanța europeană și doctrinele integrării	187
6.1.	Sistemul de guvernare multinivel	187
6.1.1.	Definirea guvernanței multinivel și a caracteristicilor sale	187
6.1.2.	Chestiunea jurisdicțiilor și tipurile de guvernare multinivel	189
6.1.3.	Rolul metodei deschise de coordonare în cadrul guvernanței multinivel	192
6.2.	Doctrinele integrării europene și sistemul de guvernare comunitar	195
6.2.1.	Teoriile și doctrinele integrării europene	195
6.2.2.	Federalismul	196
6.2.2.1.	Istoria ideii federaliste	196
6.2.2.2.	Mișcarea federalistă pan-europeană	197
6.2.2.3.	Mentorii spirituali ai mișcării federaliste postbelice	199
6.2.2.4.	Impactul ideilor federaliste asupra Comunității Europene	200
6.2.2.5.	UE ca structură și entitate federală în devenire	203

6.2.3. Nefuncționalismul	208
6.2.3.1. Rădăcinile sale și abordarea lui Haas	208
6.2.3.2. Actorii și mecanismele integrării în viziunea nefuncționalistă ...	209
6.2.3.3. Revigorarea nefuncționalismului	211
6.2.3.4. Funcționalismul dialectic	213
6.2.4. Supranaționalismul	215
6.2.5. Interguvernamentalismul	218
6.2.5.1. Interguvernamentalismul lui Stanley Hoffman	218
6.2.5.2. Interguvernamentalismul liberal al lui Andrew Maravcsik	219
6.2.5.3. Consolidarea interguvernamentalismului după Maastricht	222
6.2.6. Alte doctrine ale integrării	223
Bibliografie	225
7. Modificarea constituției României în contextul aderării la Uniunea Europeană și a adoptării unei constituții europene	228
7.1. Considerații generale	228
7.2. Problema raportului între ordinea juridică comunitară și ordinea juridică națională	231
7.3. Domenii constituționale de revizuit prin prisma acquis-ului comunitar	232
7.4. Domenii constituționale de revizuit prin prisma situației actuale din România	234
7.5. Analiza principalelor prevederi ale Legii privind modificarea Constituției României	235
7.5.1. Tratatе internaționale privind drepturile omului	235
7.5.2. Aplicabilitatea directă a dreptului comunitar și aderarea la Uniunea Europeană	236
7.5.3. Protecția proprietății private	237
7.5.4. Egalitatea în drepturi între cetățenii români și cei ai Uniunii Europene	238
7.5.5. Dreptul la vot al cetățenilor și dreptul de a fi ales al cetățenilor UE în cadrul scrutinurilor locale	238
7.5.6. Extrădarea și expulzarea	238
7.6. Noua Constituție a României și Constituția Europeană	239
Bibliografie	241

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Evoluția procesului de integrare și cooperare la scara spațiilor geoeconomice euromeridian,
Asia-Pacific și ex-sovietic*

Coordonator: Marcel Moldoveanu

Colectiv de autori: Marcel Moldoveanu; Costea Munteanu; Nicolae Idu; Daniela
Liușnea; Mădălina Boureanu; Oana Mocanu

CUPRINS

1. Caracteristici definitorii ale globalizării	1
1.1. Considerente de natură conceptuală	4
1.1.1. Reflecții privind definirea globalizării	4
1.1.2. Factorii determinanți ai globalizării economice	11
1.2. Caracteristicile definitorii ale globalizării	13
1.3. Implicațiile globalizării pentru corporații și managerii acestora	18
1.3.1. De la „dominația sediului central” la „compania virtuală”	18

1.3.2. Dilema legitimității corporației	21
1.3.3. Managementul mobilității	24
1.3.4. Managementul culturii	26
1.4. Remarci concluzive	28
2. Parteneriatul euromediteraneean în strategia cooperării internaționale	33
2.1. Evoluția cooperării la scara Spațiului Euromediteraneean	33
2.2. Spațiul Euromediteraneean – zonă de liber schimb în perspectiva anului 2010	41
2.3. Potențial și conjunctură economică în Spațiul Euromediteraneean	46
3. Rațiuni de extindere a Uniunii Europene spre Centrul și Estul Europei	54
3.1. Introducere	54
3.2. Rațiuni privind extinderea Uniunii Europene spre Centrul și Estul Europei	55
3.2.1. Rațiuni economice	55
3.2.2. Rațiuni legate de securitate	57
3.2.3. Rațiuni legate de identitate	58
3.3. Rolul conceptului „retoricii” în procesul de extindere a Uniunii Europene	59
3.4. Remarci concluzive	60
4. Dimensiunea economică a spațiului Asia-Pacific	62
5. Acorduri comerciale regionale în comunitatea statelor independente	67
5.1. Forme și acorduri comerciale preferențiale regionale	67
5.2. Integrare regională în Comunitatea Statelor Independente	69
5.2.1. Economia țărilor membre CSI în 2002	70
5.2.2. Comunitatea Statelor Independente	73
5.3. Zona Economică Comună/Comunitatea Economică Central-Asiatică	77
5.4. Uniunea Vamală CSI	77
5.5. Spațiul Economic Unic	78
5.6. GUUAM	79
5.7. Perspectivele integrării regionale în spațiul CSI	80
Concluzii	84
Bibliografie	88

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Reforma politicilor comunitare în perspectiva lărgirii UE

Coordonator: Laurențiu Bălțatu

Colectiv de autori: dr. Virginia Câmpeanu; dr. Petre Prisecaru; dr. Ecaterina
Stănculescu; Laurențiu Bălțatu; drd. Lucia Iordache; dr. Alina
Dumitrescu; Prof. dr. Gheorghe Caraiani

CUPRINS

1. Politica agricolă comună	1
1.1. Etapele reformei PAC de la origini până în prezent	1
1.2. Factori determinanți și elemente de presiune pentru realizarea reformei PAC	3
1.2.1. Negocierile pe agricultură din cadrul OMC după Runda Uruguay element de presiune pentru reformă	4
1.2.2. Extinderea UE – factor de influență a reformei PAC	8
1.3. Opinii diferite privind necesitatea reformei PAC	10
1.4. Noua Politică Agricolă Comună și obiectivele reformei din anul 2003	11
1.5. Principalele elemente ale noii Politici Agricole Comune	13

1.6. Revizuirea politicilor de piață ale PAC	14
1.7. Condiții de finanțare a agricultorilor	14
1.8. Statele membre ale UE – 15 în fața deciziilor	15
1.9. Propuneri de adaptare a reformei PAC și Tratatului de aderare în cadrul procesului de extindere a UE	16
Bibliografie	20
2. Politica industrială	22
2.1. Conceptul de politică industrială în UE și importanța acordată competitivității producătorilor	22
2.2. Rolul industriei și raportul ei cu sfera serviciilor	25
2.3. Puncte tari și slabe ale industriei comunitare	26
2.4. Implicațiile lărgirii UE asupra industriei comunitare	29
2.5. Cerințele lărgirii și politica industrială	31
2.6. Perspectivele politicii industriale în UE	35
2.7. O nouă metodă de abordare a politicii industriale	38
2.8. Impactul politicilor comunitare asupra competitivității industriale	42
2.9. Concluzii privind politica industrială a UE	44
Bibliografie	46
3. Politica regională	47
3.1. Modul de abordare a problemei regionale în perioada 1957-1987	47
3.2. Reformele politicii regionale a UE	48
3.2.1. Reforma din anul 1988	48
3.2.2. Reforma din anul 1993	50
3.2.3. Reforma din anul 1999	52
3.2.3.1. Considerații generale	52
3.2.3.2. Implicațiile extinderii	55
3.3. Viitorul politicii regionale a UE	62
3.3.1. Necesitatea menținerii politicii regionale comune	62
3.3.2. Divergențele între actualele țări membre în privința bugetului politicilor regionale comune	64
3.3.3. Argumentele în favoarea sporirii cheltuielilor bugetare în vederea sprijinirii noilor țări membre	65
3.3.4. Propuneri privind destinația bugetului politicii regionale comune	67
3.3.4.1. Consensul larg privind concentrarea eforturilor asupra regiunilor cele mai puțin dezvoltate	67

3.3.4.2. Problema regiunilor neeligibile pentru Obiectivul 1	68
3.3.4.3. Alte destinații	69
3.3.5. Problema descentralizării managementului fondurilor structurale	70
3.3.6. Propuneri de reformă a politicii regionale comune	71
Bibliografie	74
4. Politica concurenței	76
4.1. Necesitatea reformei	76
4.2. Domeniile principale ale reformei	77
4.2.1. Modernizarea legislației „antitrust” – aplicarea articolelor 81 și 82 al Tratatului CE	77
4.2.2. Reforma Regulamentului privind concentrările	81
4.2.2.1. Obiectivele reformei	82
4.2.2.2. Criteriul de fond pentru aprecierea efectelor unei operațiuni de concentrare asupra concurenței („criteriul poziției dominante”) ..	83
4.2.2.3. Proiectul de Comunicare a Comisiei privind evaluarea concentrărilor „orizontale”	84
4.2.2.4. Reforma procesului de control al concentrărilor	87
4.2.3. Modernizarea controlului ajutoarelor de stat	91
4.2.3.1. Componentele procesului de modernizare	92
4.2.3.2. Tendințele recente ale politicii UE în domeniul ajutorului de stat.....	94
4.2.4. Regionalizarea Directoratului General Concurență și a metodelor interne de lucru	96
Bibliografie	96
5. Politica de cercetare științifică și tehnologică	98
5.1. Noi obiective ale politicii comunitare din domeniul cercetării științifice și tehnologice	98
5.2. Programele – cadru de cercetare științifică și tehnologică, principalul instrument al politicii comunitare în domeniu	105
Bibliografie	116
6. Politica socială	118
6.1. Evoluția conceptului de reformă a politicii sociale	118
6.2. Sistemele vest-europene de protecție socială	122
6.3. Adaptarea la schimbare: Reforma politicii sociale a UE	124

6.4. Impactul social în perspectiva lărgirii UE	127
Bibliografie	131
7. Politica transportului	132
A. Evoluția politicilor și cadrul ei strategic	132
7.1. Start dificil al politicii comune a transporturilor	132
7.2. Liberalizarea sectorului de transport și efectele Cărții Albe din 1992	133
7.3. Reforma propusă de Cartea Albă din 2001 și impactul acesteia	136
B. Cadrul legislativ al politicii transportului	137
7.4. Transportul maritim	137
7.4.1. Ajutorul de stat	137
7.4.2. Libertatea de a furniza servicii în transportul maritim	138
7.4.3. Integrarea sectorului	138
7.4.4. Siguranța navigației maritime	140
7.4.5. Prevenirea poluării	140
7.4.6. Alte directive	141
7.4.7. SSS (Short Sea Ship)	141
7.5. Transportul feroviar	144
7.5.1. Directiva 91/440/CEE	145
7.5.2. Directiva 95/18/CEE	146
7.5.3. Directiva 95/19/CEE	147
7.5.4. Alte reglementări	147
7.6. Transportul rutier de mărfuri	149
7.7. Coridoarele pan-europene de transport	156
7.8. Transport aerian	158
Bibliografie	160

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării în Uniunea Europeană – ESEN 3

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Lărgirea Uniunii Europene și securitatea ofertei de energie în Europa

Coordonator: Mariana Papatulică

Colectiv de autori: Mariana Papatulică; Laurențiu Bălțatu; Petre Prisecaru

CUPRINS

1. Configurația actuală a balanței energetice la nivelul Uniunii Europene	1
1.1. Energia- componentă a strategiei dezvoltării durabile	1
1.2. Caracterul limitat al resurselor proprii de energie. Dependența de piețele externe	5
1.2.1. Țiței	5
1.2.2. Gaz natural	7
1.2.3. Cărbune	9
1.2.4. Uraniu	11
1.2.5. Surse de energie reînnoibilă	12
1.3. Structura consumului de energie pe domenii de utilizare	14
1.3.1. Industrie	14
1.3.2. Sectorul casnic și serviciile	15

1.3.3. Transportul	15
1.3.4. Diversificarea energetică	16
1.3.4.1. Energia electrică	16
1.3.4.2. Energie termică	17
1.4. Structura consumului de energie pe surse de energie	17
1.4.1. Considerații generale	17
1.4.2. Opțiuni energetice mai puțin avantajoase	18
1.4.2.1. Energia nucleară	19
1.4.2.2. Cărbunele	21
1.4.3. Opțiuni energetice preferate (țiței)	25
1.4.4. Gazul natural și surse reînnoibile de energie	26
1.4.4.1. Gazul natural	26
1.4.4.2. Surse reînnoibile de energie	26
1.5. Rețelele transeuropene în domeniul energiei	32
1.5.1. Considerații generale	32
1.5.2. Politica UE în domeniul RTE-E	35
Bibliografie	42
2. Perspective energetice pe termen mediu și lung ale UE. Noul concept strategic privind securitatea ofertei de energie în Uniunea Europeană	44
Introducere	44
2.1. Riscurile aferente unei dependențe accentuate de sursele externe de aprovizionare	47
2.1.1. Riscurile fizice	47
2.1.2. Riscurile economice	47
2.1.3. Riscurile sociale	48
2.1.4. Riscuri referitoare la protecția mediului	48
2.2. Condiționalități interne și externe ale securității ofertei de energie	48
2.2.1. Influența pieței țițeiului	48
2.2.1.1. Dependența față de țiței	49
2.2.1.2. Geopolitica țițeiului	49
2.2.1.3. Efectele prețurilor țițeiului și ale gazului natural	53
2.2.2. Alte aspecte care afectează securitatea ofertei de energie	55
2.2.2.1. Lipsa unor mijloace adecvate de acțiune	55
2.2.2.2. Insuficienta armonizare a măsurilor comunitare cu privire la stocurile petroliere	55

2.2.2.3. Neajunsuri în modul de acțiune a Agenției Internaționale a Energiei	56
2.2.2.4. Absența unor măsuri coordonate pentru aprovizionarea cu gaz	57
2.3. Perspective pe termen lung ale energiei în UE	58
2.3.1. Factori care vor influența cererea de energie a UE	58
2.3.2. Rezultate	59
2.3.3. Concluzii desprinse din scenariul actualizat	60
2.4. Modalități de îmbunătățire a securității energetice	61
2.4.1. Armonizarea modului de organizare a stocurilor petroliere și promovarea utilizării lor coordonate	63
2.4.2. Armonizarea măsurilor minimale pentru securitatea ofertei de gaz	65
2.4.3. Contractele de aprovizionare	66
2.4.4. Organizarea unui dialog între producătorii și consumatorii de energie	67
2.5. Concluzii cu privire la posibilitățile de asigurare a securității ofertei de energie	68
2.6. Raportul final asupra Cărții Verzi	70
Bibliografie	77
Anexa	78
3. Instrumente de implementare a obiectivelor a strategiei energetice pe termen lung a UE	81
3.1. Primordialitatea politicilor de stimulare a utilizării eficiente a energiei	81
3.2. Politici orizontale	81
3.3. Politici sectoriale	84
3.4. Flexibilizarea și diversificarea ofertei de resurse energetice	86
3.5. Măsuri cu caracter fiscal	89
3.6. Îmbunătățirea corelației dintre politica energetică și măsurile de protecție a mediului	98
Bibliografie	99
4. Impactul politicii energetice și al viitoarei piețe unice a energiei a UE asupra statelor din Europa Centrală și de Est, candidate sau în curs de aderare la UE.	100
4.1. Introducere	100
4.2. Rolul statelor din Europa Centrală și de Est, candidate sau în curs de aderare la UE, în context energetic european	101
4.2.1. Structura consumului de energie și dependența energetică externă a statelor din Europa Centrală și de Est	102

4.2.2. Infrastructura	106
4.2.3. Contextul politic și psihologic	110
4.3. Instrumentele politicii energetice a UE în raport cu statele central și est-europene	111
4.3.1. Natura interacțiunii cu UE și rolul energiei în procesul de integrare	112
4.3.2. Cerințele U (acquis-ul comunitar) față de țările asociate sub aspectul armonizării legislative	113
4.3.3. Stadiul și rezultatele adoptării acquis-ului comunitar în domeniul liberalizării piețelor energiei, de către unele țări din Europa Centrală și de Est: Ungaria, Bulgaria, Republica Cehă, Slovacia, Polonia, Statele Baltice	118
4.3.4. Consecințele îndeplinirii acquis-lui comunitar asupra țărilor candidate la aderare. Relațiile viitoare cu Rusia	127
4.4. Rolul Cartei Energiei în dialogul UE-Rusia în domeniul energiei	128
4.4.1. Semnificația Cartei Energiei pentru UE și țările din Europa Centrală și de Est. Noi concepte în politica energetică a UE: crearea unei piețe reale a gazului	139
4.5. Influența politicii UE în domeniul energiei asupra țărilor din Europa Centrală și de Est	141
4.5.1. Politicile de protecție a mediului și balanța energetică	141
4.5.2. Politica de tranzit și un posibil nou sistem de comerț cu gaz în Europa	144
4.6. Concluzii	146
Bibliografie	148

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Adaptarea României la Strategia Uniunii Europene de Consolidare a Mecanismelor de
Stabilizare Fiscală Automată*

Coordonator: Marian Frâncu

Autor: Marian Frâncu

CUPRINS

Partea I: Funcționarea Stabilizatorilor Automați în Uniunea Europeană	4
1. Importanța funcționării stabilizatorilor fiscali automați	4
2. Importanța stabilității economice	5
3. Rolul politicii fiscale în stabilizarea activității economice	7
4. Stabilizarea automată a cererii și a producției interne prin intermediul cheltuielilor și veniturilor bugetare	8
5. Funcționarea stabilizatorilor fiscali automați de-a lungul ciclului economic	9
5.1. Mărimea stabilizatorilor automați și eficiența funcționării lor	10
6. Evitarea politicilor discreționare în managementul cererii agregate	11
7. Limitele unității politicilor fiscale discreționare	12
8. Problema soldului bugetar ajustat ciclic	14

8.1. Tehnicile de ajustare, monitorizarea și analiza politicilor fiscale	14
8.2. Interpretarea cu precauție a estimărilor	15
9. Experiența performanțelor anterioare slabe ale stabilității fiscale în Uniunea Europeană	16
Partea a II-a: Problemele Strategiei Uniunii Europene de Consolidare Fiscală și Stabilizare Automată	19
10. Imperativele promovate de Tratat și de Pact: stabilitate și sustenabilitate fiscală	19
10.1. Ajustarea la sustenabilitatea fiscală prin consolidarea soldului bugetar	20
10.2. Instrumente de refacere a rolului stabilizator al finanțelor publice	20
10.3. Asigurarea aplicării prevederilor fiscale comunitare	21
10.4. Strategia fiscală bazată pe stabilizatorii fiscali automați	22
11. Compatibilitatea dintre strategiile de consolidare fiscală și stabilizatorii automați	23
11.1. Cazul devierii stabilizării automate de la țintele fiscale	26
12. Necesitatea concentrării consolidării fiscale pe restrângerea cheltuielilor	27
13. Cadrul instituțional și statistic pentru aplicarea și monitorizarea strategiei fiscale	28
13.1. Metode de monitorizare a situației fiscale a zonei euro	31
14. Procedura deficitului excesiv în zona euro	34
14.1. Cele două stadii ale procedurii deficitului excesiv	35
14.2. Flexibilitatea procedurii și slăbiciunile ei	36
15. Evoluțiile dezamăgitoare ale consolidării soldului bugetar în zona euro și perspectivele pe 2004	37
Partea a III-a: Pregătirea României pentru Introducerea Politicilor de Consolidare Fiscală și Stabilizare Automată	39
16. Adaptarea României la cadrul Uniunii europene pentru politici fiscale	39
16.1. Exigențe ale cadrului fiscal și nivelurile de referință	39
16.2. Supravegherea multilaterală a stabilității fiscale și a creșterii economice	42
16.3. Standardizarea politicilor economice și fiscale	43

17. Cadrul creării sustenabilității și flexibilității fiscale cu ajutorul stabilizatorilor automați	44
18. Utilitatea pozițiilor pro și contra actualelor niveluri fiscale de referință	45
19. Lecția deficitelor fiscale actuale din zona euro	47
20. Adaptarea României la specificația politicilor fiscale sănătoase din zona euro. 50	
20.1. Măsurile de promovare a politicilor fiscale sănătoase	50
21. Orientările pentru coordonarea politicilor până în anul 2005 în Uniunea Europeană	52
22. Alte coordonate ale adaptării strategiei fiscale a României la funcționarea liberă a stabilizatorilor fiscali	55

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Aplicații ale modelării matematice și economice în analiza economică a statelor lumii. Studiu de
caz: Uniunea Europeană*

Coordonator: dr. Simona Poladian

Coordonator extern: Victor Moagăr

Colectiv de autori: dr. Simona Poladian; Eugen Andreescu

CUPRINS

Cuvânt înainte	1
1. Noțiuni de bază utilizate în literatura economică	3
1.1. Principalii factori ai dezvoltării economice	3
1.2. Mecanisme de reglare macroeconomică	6
1.2.1. Conexiunea în avans (feed-before)	6
1.2.2. Socioritmurile dezvoltării; macrostările și microstările sociale	12
1.2.3. Relații fundamentale între principalii indicatori macroeconomici; stabilizatori automați a economiei	16
1.3. Identități macroeconomice de bază	20

1.4. Factori de bază ale creșterii economice pe termen lung	23
2. Modele de tip gravitațional utilizate în analiza fluxurilor comerciale dintre state	27
2.1. Modelul gravitațional de analiză a fluxurilor comerciale dintre state	27
2.2. Modelul elipsoidal de analiză a aderării statelor asociate din centrul și estul Europei la Uniunea Europeană	35
3. Modele termodinamice și statistice – o nouă abordare metodologică a procesului de prognoză în economie	52
3.1. Sistem fizic și sistem termodinamic	52
3.2. O nouă abordare în știința economică: econofizica	61
4. Integrarea europeană – scenarii și provocări	69
Anexe	87
Bibliografie	103

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Integrarea României în Spațiul European al Cercetării

Coordonator: A. Dumitrescu

Autor: dr. Ligia Dumitrescu

CUPRINS

Introducere	2
1. Considerații teoretice asupra pieței cercetării	4
1.1. Modele de cercetare: technology push versus market pull	4
1.2. Evoluția modelelor de cercetare către o „societate a cunoașterii”	6
2. Spațiul European al Cercetării – o piață unică a cunoașterii	9
2.1. Necesitatea creării Spațiului European al Cercetării	9
2.2. Strategia Europeană a Spațiului European al Cercetării	11
2.3. Participanții pe piața europeană a cercetării	13
2.4. Modalități de finanțare a cercetării	15
2.5. Dezvoltarea infrastructurii europene a cercetării	20
2.6. Resursele umane în Spațiul European al Cercetării	23

2.7. Coordonatele Spațiului European al Cercetării	24
3. Integrarea României în Spațiul European al Cercetării	26
3.1. Situația actuală a cercetării în România	26
3.2. Politica cercetării și cadrul instituțional în România	29
3.3. Crearea unei piețe funcționale a cercetării în România	31
3.4. Strategia de integrare a României în Spațiul European al Cercetării	33
Bibliografie	35
Anexe	37

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”
INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării în Uniunea Europeană -ESEN III
Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Cooperarea tehnico-științifică, mijloc de creștere a competitivității întreprinderilor mici și mijlocii în spațiul european

Coordonator: dr. Ecaterina Stănculescu, CP I

Colectiv de autori: dr. Ecaterina Stănculescu, CP I; dr. Ada Mazilu, CP II; Rodica Velciu, CP III; dr. Liliana Rădulescu, CP I

CUPRINS

1. Întreprinderile mici și mijlocii (IMM) în condițiile regionalizării și globalizării economiei mondiale	1
1.1. IMM – repere definitorii	1
1.2. Regionalizare, globalizare și competitivitate tehnico-științifică	2
1.3. Creșterea competitivității IMM-urilor prin informatizare	4
1.4. Rolul statului în gestionarea tehnologiei și direcționarea ei către IMM-uri, în contextul globalizării	11
2. Companiile transnaționale și transferul de tehnologie prin investiții străine directe către IMM-uri	18
2.1. Modalități de realizare a transferului internațional de tehnologie: investiții străine directe versus modalități externalizate	18
2.2. Capacitatea de absorbție tehnologică a firmelor locale – condiția unui transfer eficient de tehnologie	22

2.3. Efecte ale transferului de tehnologie prin ISD la nivelul IMM-urilor	25
3. Cooperarea ca mijloc de generare, transfer și asimilare ale progresului tehnologic la nivelul IMM-urilor	32
3.1. Progresul tehnologic și necesitatea cooperării	32
3.2. Forme de cooperare tehnico-științifică abordabile de către IMM-uri	39
3.2.1. Forme de cooperare care implică și aspecte tehnico-științifice	39
3.2.2. Forme directe de cooperare tehnico-științifică	43
4. Uniunea Europeană. Preocupări privind dezvoltarea IMM-urilor	51
4.1. IMM-urile în economia Uniunii Europene și a statelor candidate la aderare	51
4.2. IMM-urile în politica comunitară	56
4.3. Cooperarea tehnico-științifică în cadrul Uniunii Europene	66
4.4. Economia fondată pe cunoștințe și IMM-uri	68
4.5. Reflectarea problematicii IMM-urilor în programele comune de cercetare-dezvoltare europene	70
4.5.1. Cel de-al șaselea program cadru de cercetare-dezvoltare	70
4.5.2. Inițiativa (programul) EUREKA	73
4.5.3. Programul COST	75
5. Dezvoltarea cooperării tehnico-științifice în sprijinul integrării IMM-urilor românești în economia europeană	78
5.1. IMM-urile în economia României	78
5.2. Posibilități de acces al IMM-urilor românești la realizările științei și tehnologiei europene, prin cooperare	80
5.3. Avantajele cooperării tehnico-științifice pentru IMM-urile din România și propuneri de dezvoltare a acestei activități	82
Concluzii	84
Bibliografie	87

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării în Uniunea Europeană – ESEN 3

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Raportul investiții străine directe – creștere economică dintr-o perspectivă est – europeană

Coordonator: dr. Ada Mazilu

Colectiv de autori: dr. Ada Mazilu; dr. Costea Munteanu

CUPRINS

Introducere	1
1. Impactul investițiilor străine directe asupra creșterii economice în teoria economică	2
1.1. Punerea problemei	2
1.2. Stadiul studiilor empirice întreprinse	3
1.3. Remarci concludive	5
2. ISD și transferul de tehnologie în contextul cerințelor dezvoltării	7
2.1. Noul context al raportului transfer de tehnologie-dezvoltare	7
2.2. Corporația transnațională ca centru de inovare și diseminare tehnologică	9
2.2.1. CTN și creația tehnologică	11

2.2.2.	Alianțe strategice în domeniul inovării tehnologice	15
2.3.	Transferul de tehnologie realizat de firmele transnaționale spre economiile în curs de dezvoltare	17
2.3.1.	Modalități de realizare a transferului internațional de tehnologie: internalizare versus modalități externalizate	17
2.3.2.	Capacitatea de absorbție tehnologică a economiilor receptoare – condiție a unui transfer eficient de tehnologie	20
2.4.	Efecte ale transferului de tehnologie în statele în curs de dezvoltare	22
2.5.	Câteva concluzii și considerații cu privire la o posibilă politică a receptorului de tehnologie	28
3.	Impactul operațiunilor firmelor transnaționale asupra exporturilor statelor-gazdă	30
3.1.	Câteva caracteristici actuale ale structurii exporturilor mondiale de bunuri și servicii	31
3.2.	Importanța în creștere a exporturilor generate de corporațiilor transnaționale în economiile-gazdă	32
3.2.1.	Rolul corporațiilor transnaționale în exporturile de produse primare ale statelor în dezvoltare	33
3.2.2.	Investițiile străine directe și exporturile de servicii ale statelor de implantare	34
3.2.3.	ISD și impulsivitatea exporturilor industriei prelucrătoare din economiile gazdă	35
3.3.	Microstudii de caz privind rolul firmelor cu participare de capital străin la exporturile statelor-gazdă: Ungaria, Mexic, Irlanda, Republica Coreea, China	39
4.	Investițiile străine directe și creșterea economică a statelor cu economiile în tranziție	47
4.1.	Evoluții recente ale fluxurilor de investiții străine directe în plan internațional	47
4.2.	Investițiile străine directe și creșterea economică în unele state în tranziție din centru și estul Europei	49
4.3.	Investițiile străine directe și premisele creșterii economice în România	58
4.3.1.	Gradul de pătrundere a sectorului străin în industria prelucrătoare românească și specializarea pe ramuri a firmelor cu participare de capital străin	60
4.3.2.	Aspecte ale performanței economice a firmelor cu participare de capital străin în industria prelucrătoare din România	62

4.3.3. Contribuția ISD la exporturile industriei prelucrătoare. Relevanța pentru avantaje comparative ale României în acest domeniu	64
Bibliografie	69

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

IV. Societatea informațională – societatea cunoașterii
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Tehnologia informației și comunicațiilor, inovația și activitatea antreprenorială – factori majori de creștere economică și de ajustare structurală a economiei românești din perspectiva integrării în Uniunea Europeană

Coordonator: dr. Maria Cartas

CUPRINS

Introducere	3
1. Caracteristicile creșterii economice în țările dezvoltate – factori de asimetrie	6
2. Rolul tehnologiei informației și comunicațiilor în domeniul creșterii economice .	12
3. Rolul inovației în determinarea performanțelor în domeniul creșterii economice	26
4. Activitatea antreprenorială – factor de creștere economică	41
5. Politici de creștere economică bazată pe inovației, tehnologia informației și activitatea antreprenorială	52
6. Concluzii și orientări pentru politicile de creștere economică și ajustare structurală a economiei românești din perspectiva integrării în Uniunea Europeană	58

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

V. Studii și cercetări asupra riscurilor. Managementul riscurilor.
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Coerența integrării României în sistemul financiar european: adaptarea la politica de stabilitate și supervizare financiară și de management al riscului financiar din zona Euro

Coordonator: Marian Frâncu

Autor: Marian Frâncu

CUPRINS

Partea I: Cadrul instituțional al stabilității și supervizării financiare în zona euro	1
1. Caracteristicile cadrului instituțional al stabilității și supervizării financiare în zona euro	1
2. Cadrul instituțional al uniunii monetare	3
2.1. Implicarea organelor comunitare de politică generală	4
2.2. Organele specifice de conducere și interferențele structurii organizatorice ale zonei euro	6
3. Competența națională și cooperarea trans-frontalieră – principii cheie ale supervizării financiare în zona euro	10
4. Separarea sistemului băncii centrale al zonei euro de sistemul supervizării prudențiale	11
5. Nevoia de cooperare între autoritățile naționale de supervizare	14
6. Arsenalul instrumentelor de cooperare în supervizarea financiară	15

7. Comitetul de Supervizare Bancară	17
8. Adaptarea structurilor bancare din Uniunea Europeană la sporirea riscului	19
9. Controverse asupra aranjamentelor pentru stabilirea și supervizarea sistemului financiar în zona euro	22
10. Abordarea Lamfalussy pentru reglementarea serviciilor financiare	26
10.1. Planul de Acțiune pentru Servicii Financiare	27
10.2. Raportul Lamfalussy	28
10.3. Ultimul raport asupra Planului de Acțiune pentru Servicii Financiare	30
11. Cadrul urmăririi stabilității financiare pe ansamblul zonei euro	32
12. Revizuirea cadrului legislativ comunitar asupra capitalului instituțiilor financiare	35
Partea a II-a: Supervizarea financiară la nivel național în Uniunea Europeană	38
13. Reforma instituțională a supervizării prudențiale naționale din Uniunea Europeană	38
14. Structurile naționale de supervizare din țările membre ale UE	40
14.1. Austria	46
14.2. Belgia	47
14.3. Germania	49
14.4. Danemarca	50
14.5. Grecia	51
14.6. Spania	52
14.7. Finlanda	53
14.8. Franța	54
14.9. Irlanda	56
14.10. Italia	57
14.11. Luxemburg	59
14.12. Olanda	60
14.13. Portugalia	61
14.14. Suedia	63
14.15. Regatul Unit	64
15. Structurile naționale de supervizare financiară din țările cu acces la Uniunea Europeană	65
15.1. Cipru	68
15.2. Cehia	69
15.3. Estonia	69
15.4. Ungaria	70

15.5. Lituania	71
15.6. Letonia	71
15.7. Malta	72
15.8. Polonia	73
15.9. Slovacia	74
15.10. Slovenia	75
Partea a III-a: Managementul riscului financiar al zonei euro	76
16. Competențele Băncii Centrale Europene în managementul riscului financiar al zonei euro	76
17. Caracteristicile managementului riscului asociat operațiunilor de politică monetară	77
18. Cadrul de management al riscului pentru operațiuni de politică monetară în zona euro	79
18.1. Controlul riscului colateral	79
18.2. Principiile de evaluare a colateralului	81
18.3. Evaluarea riscului de credit al colateralului	82
19. Managementul riscului sistemelor de plăți și de decontări ale Eurosystem-ului	83
19.1. Sistemul TARGET	84
19.2. Sisteme de decontare și de transfer de titluri financiare	85
19.2.1. Sisteme naționale de transferare a titlurilor financiare	86
19.3. Managementul activelor financiare, eligibile drept colateral în operațiunile de credit ale Eurosystem-ului	88
19.4. Modelul băncilor centrale corespondente și legăturile dintre sistemele de decontare a titlurilor financiare	89
20. Caracteristicile managementului riscului asociat operațiunilor de investiții ale Băncii Centrale Europene	90
21. Cadrul de management al riscului pentru operațiunile de investiții ale ECB	91
21.1. Măsurarea riscului și a conformității asumării lui	91
21.2. Analizarea rezultatelor investițiilor	92
21.3. Cadrul analitic pentru alocarea investițiilor pe diferite active de plasament .	93
22. Managementul fondurilor proprii ale ECB	93
23. Managementul riscului asociat rezervelor valutare internaționale ale ECB	94
24. Reorganizarea managementului riscului asociat operațiunilor de investiții ale ECB	96

Partea a IV-a: Adaptarea României la cerințele Eurosystem-ului de stabilitate și supervizare financiară și de management al riscului financiar din zona euro	98
25. Invitarea ca parte în ESCB și implicarea Eurosystem-ului în pregătirea aderării ..	98
26. Convergența legislativă și instituțională	100
27. Întărirea sistemului financiar național	101
28. Pregătirea intrării în organele de decizie ale zonei euro și în comitetele ESCB ...	103
28.1. Consiliul General	103
28.2. Consiliul Guvernator	103
29. Capitalul ECB și plafonul rezervelor valutare ale Eurosystem-ului	104
30. Planul Director de Accedere	105
31. Adaptarea la tendințele de consolidare a structurilor naționale de supervizare și stabilitate financiară	105
32. Siguranța sistemelor și evaluarea infrastructurii de plăți și de decontări din viitoarele țări membre	107
33. Acorduri de confidențialitate și de combatere a contrafacerii de bancnote	108
34. Pregătirea tehnică a băncilor naționale prin acțiuni de cooperare	108

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

**VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare
economico-socială a României**

Tema de cercetare:

*Strategii în energetica nucleară pe plan mondial. Opțiunile României pentru asigurarea
necesarului de energie electrică de proveniență nucleară, în contextul restructurării ramurii și al
aderării la UE*

Coordonator: Octavian Rădulescu

Colectiv de autori: Octavian Rădulescu; Ecaterina Pațilea

CUPRINS

1. Evoluții pe piața mondială a energiei	1
1.1. Situația actuală pe piața energiei	1
1.2. Tendințe privind evoluția cererii și a ofertei de energie pe plan mondial și pe principalele grupe de țări	4
a) Evoluția producției mondiale de surse primare energetice	4
b) Evoluția producției și a consumului de surse primare energetice, pe regiuni	7
1.3. Modificări în structura cererii și a ofertei de materii prime energetice	11
1.4. Perspectivele evoluției cererii și a ofertei de resurse primare utilizate în producerea energiei electrice până în 2025	13
2. Tendințe și perspective pe piața internațională a energiei electrice de proveniență nucleară	19

2.1.	Producția de energie electrică pe plan mondial	19
2.2.	Evoluția producției de energie electrică de proveniență nucleară, pe plan mondial	19
2.3.	Perspectivile evoluției energeticii nucleare – orizont 2025	29
2.4.	Politici guvernamentale în domeniul energeticii nucleare	34
	• Tendințe recente privind politica Uniunii Europene în domeniul energeticii nucleare	36
	• Relansarea programului nuclear în Franța	38
	• Liberalizarea pieței electricității și impactul energiei nucleare asupra prețurilor	41
3.	Disponibilul de combustibil nuclear pe plan mondial și principalele țări	44
3.1.	Situația actuală a rezervelor de uraniu pe plan mondial și principalele țări ...	44
3.2.	Evoluția producției și stocurilor de uraniu pe plan mondial. Perspective	47
3.3.	Aspecte privind evoluția consumului de uraniu pe plan mondial. Perspective	58
3.4.	Evoluția prețurilor uraniului pe plan mondial în perioada 1987-2001 și previziuni până în anul 2005	60
4.	Locul României în producția mondială de uraniu și opinii privind energetica nucleară din țara noastră	63
	• Încadrarea zăcămintelor din România în zăcămintele de uraniu din lume	63
	• Resursele de uraniu din România	65
	• Cererea de uraniu a României	66
	• Unele concluzii, rezultate din analiza lucrării și a discuțiilor cu specialiștii români	68
	Bibliografie	71

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice
VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare
economico-socială a României

Tema de cercetare:

Dezvoltarea industriei aluminiului în România vs. tendințele și strategiile pe plan mondial

Coordonator: Anca Dragomirescu, CP III, D. Stere

Colectiv de autori: Anca Dragomirescu, CP III; Doina Stere, CP III; Emilia Bălan, C.S.;
Florela Stoian, A.C.

Consultant științific: Paula Rozolimo, consilier

CUPRINS

1. Prezentare generală a pieței de aluminiu și a aluminei la nivel mondial	1
1.1. Evoluția prețurilor și a stocurilor de aluminiu primar la Bursa de la Londra ..	1
1.2. Evoluția producției de aluminiu primar la nivel mondial	4
1.3. Starea de criză a industriei de alumină	14
1.4. Topul primilor cinci producători mondiali de alumină și producția de alumină estimată pe anul 2002	17
1.5. Proiecte miniere	19
1.6. Creșterea prețurilor la alumină la începutul anului 2003	22
1.7. Principalele țări producătoare/consumatoare de aluminiu primar	25
2. Evoluția producției și comerțului cu semifabricate din aluminiu	32

2.1. Evoluția pe zone și țări a producției de semifabricate și produse turnate din aluminiu	32
2.2. Evoluția producției și comerțului cu semifabricate și produse turnate din aluminiu și aliaje de aluminiu în: Austria, Australia, Belgia, Canada, China, Franța, Germania, Italia, Japonia, Norvegia, Rusia, Elveția, Coreea de Sud, S.U.A. și Marea Britanie	35
3. Comerțul Uniunii Europene cu produse din aluminiu	47
3.1. Evoluția comerțului european cu produse din aluminiu	47
3.2. Structura importului de produse din aluminiu	59
3.3. Principalele țări ale UE importatoare de produse din aluminiu	61
4. Piața deșeurilor neferoase la nivel mondial și în România	63
4.1. Tendințele în domeniul valorificării deșeurilor neferoase la nivel mondial și în România. Recomandări	63
4.2. Evoluția producției de aluminiu primar și secundar	69
4.3. Evoluția prețurilor deșeurilor din aluminiu și aliaje de aluminiu	74
5. Industria aluminiului în România	76
5.1. Introducere	76
5.2. Producția de aluminiu și produse din aluminiu	79
5.3. Principalii producători de aluminiu din România	96
Concluzii	101
Bibliografie	106

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare economico-socială a României

Tema de cercetare:

Politici pe piața internațională a metalelor neferoase speciale și strategice. Recomandări pentru fundamentarea unei strategii naționale, partea a II-a

Coordonator: Cristina Bumbac, CS III

Autor: Cristina Bumbac, CS III

CUPRINS

1. Magneziu	2
1.1. Rezervele mondiale de magneziu	2
1.2. Aspecte ale producției mondiale de magneziu	3
1.3. Direcții ale consumului mondial de magneziu	7
1.4. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața magneziului	9
2. Mangan	12
2.1. Rezervele mondiale de mangan	12
2.2. Producția mondială de minereu de mangan	13
2.3. Consumul mondial de mangan	18
2.4. Fluxuri comerciale internaționale	21
2.5. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața manganului	25
3. Mercur	28

3.1. Rezervele mondiale de mercur	28
3.2. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața mercurului	29
4. Molibden	33
4.1. Rezervele mondiale de molibden	33
4.2. Producția mondială de molibden	36
4.3. Consumul și fluxurile mondial de molibden la nivel mondial	38
4.4. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața molibdenului	42
5. Pământurile rare și ytriu	47
5.1. Rezervele mondiale de pământuri rare și ytriu	47
5.2. Aspecte privind producția de pământuri rare	48
6. Reniu	48
6.1. Rezervele mondiale de reniu	48
6.2. Aspecte ale producției și consumului de reniu. Prețurile practicate pe piața SUA	49
7. Ruteniu	52
7.1. Prețurile practicate pe piața internațională a ruteniului	52
8. Seleniu	53
8.1. Rezervele mondiale de seleniu	53
8.2. Analiza conjuncturală și prețurile seleniului	54
9. Siliciu	55
9.1. Aspecte ale producției și consumului de siliciu la nivel mondial	55
10. Stronțiu	61
10.1. Rezervele mondiale de stronțiu și aspecte ale pieței internaționale	61
11. Tantal	62
11.1. Rezervele mondiale de tantal	62
11.2. Analiza conjuncturală și prețurile tantalului	62
12. Titan	65
12.1. Rezervele mondiale de titan	65
12.2. Producția și consumul de titan	69
12.3. Analiza conjuncturală și prețurile titanului	76
13. Tungsten	85
13.1. Rezervele mondiale de tungsten	85
13.2. Producția și consumul de wolfram	86
13.3. Fluxuri comerciale cu produse din wolfram	92
13.4. Analiza conjuncturală și prețurile wolframului	94
14. Vandiu	99
14.1. Rezervele mondiale de vandiu	99

14.2. Aspecte ale producției și consumului de vândiu la nivel mondial	100
14.3. Analiza conjunkturală și prețurile vândiului	103
15. Zirconiu și hafniu	107
15.1. Rezervele mondiale de zirconiu și hafniu	107
15.2. Aspecte ale pieței zirconului și prețuri practicate la nivel internațional	107
Unități de măsură	112
Bibliografie	113

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare economico-socială a României

Tema de cercetare:

*Strategii și politici comerciale specifice industriei metalelor prețioase
la nivel mondial și național*

Coordonator: dr. Dana Ghițac

CUPRINS

1. Considerente cu privire la planificarea rentabilizării industriei metalelor prețioase	1
2. Evaluarea pieței	4
2.1. Generalități	4
2.1.1. Structura pieței	4
2.1.1.1. Structura ofertei	5
2.1.1.2. Structura cererii	6
2.1.2. Determinarea prețului	8
2.2. Piața aurului	9
2.2.1. Extracția și utilizarea aurului	
2.2.1.1. Tendințe în extracția și utilizarea aurului	10
2.2.1.2. Proprietăți	11
2.2.1.3. Zăcămintele	12

2.2.2. Metalurgia aurului	13
2.2.2.1. Metode de prelucrare a minereurilor	13
2.2.2.2. Metode de rafinare	16
2.2.3. Modalități de utilizare	17
2.2.4. Mărfuri comerciale	19
2.2.5. Tendințele pieței	21
2.2.5.1. Tendințe generale	22
2.2.5.2. Tendințe actuale	31
2.2.6. Perspectivele pieței	32
2.3. Piața argintului	35
2.3.1. Tendințe în extracția și utilizarea argintului	35
2.3.1.1. Proprietăți	36
2.3.1.2. Zăcămintele	37
2.3.2. Metalurgia argintului	38
2.3.2.1. Metode de extracție	38
2.3.2.2. Rafinarea metalului doré	38
2.3.3. Modalități de utilizare	39
2.3.4. Modalități de comercializare	41
2.3.5. Tendințele pieței	43
2.3.5.1. Tendințe generale	43
2.3.5.2. Tendințe actuale	45
2.3.6. Perspectivele pieței	47
2.4. Piața metalelor platinice	48
2.4.1. Tendințe în extracția și utilizarea metalelor platinice	49
2.4.1.1. Proprietăți	49
2.4.1.2. Zăcămintele	50
2.4.2. Metalurgia metalelor platinice	51
2.4.3. Modalități de utilizare	52
2.4.4. Mărfuri comerciale	54
2.4.5. Tendințele pieței	54
2.4.5.1. Tendințe generale	55
2.4.5.2. Tendințe actuale	58
2.4.6. Perspectivele pieței	59
2.4.7. Referințe evaluarea pieței	60
3. Politici comerciale	62
3.1. Natura tranzacțiilor bursiere	63
3.1.1. Tranzacții la termen	64

3.1.2. Tranzacții cu opțiuni	66
3.2. Scopul efectuării tranzacțiilor buriere	69
3.2.1. Tranzacții speculative	69
3.2.2. Tranzacții de arbitraj	70
3.2.3. Tranzacții cu caracter tehnic	70
3.3. Sisteme de tranzacții	71
3.4. Referințe politici comerciale	74
4. Strategii de finanțare	75
4.1. Tendințe globale	75
4.2. Tendințe în România	78
4.3. Criterii de profitabilitate a investiției	82
4.4. Surse de finanțare	87
4.4.1. Atrageri de capital	87
4.4.2. Împrumuturi	88
4.5. Strategii specifice	90
4.6. Referințe strategii de finanțare	87
5. Concluzii	97
Anexa I	99
Anexa II	103
Anexa III	104
Anexa IV	105
Anexa V	106
Anexa VI	107
Anexa VII	108
Bibliografie	109

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare economico-socială a României

Tema de cercetare:

Politici industriale în domeniul reciclării maculaturii în Europa. Aportul maculaturii la raționalizarea și restructurarea industriei papetare în România

Coordonator: Mihaela Bălțatu

Colectiv de autori: Emilia Aldea; Mihaela Bălțatu; Cornelia Păunescu

CUPRINS

1. Maculatura – materie primă majoră în industria europeană a hârtiei	1
1.1. Producția de hârtie și carton în Europa	1
1.2. Poziția maculaturii în consumul de materii prime în industria papetară	3
1.3. Colectarea și utilizarea maculaturii; indicatori economici specifici sectorului....	5
2. Comerțul european cu maculatură	10
2.1. Comerțul cu maculatură al UE	11
2.2. Structura comerțului UE cu maculatură	14
2.3. Orientarea geografică a comerțului UE cu maculatură	15
2.4. Prețurile medii în comerțul cu maculatură	19
3. Probleme actuale și de perspectivă referitoare la utilizarea maculaturii în industria papetară europeană	21

3.1.	Cadrul legal privind reciclarea deșeurilor de hârtie în Europa, angajament unilaterale și alte măsuri de politică în domeniul maculaturii	21
3.2.	Probleme de calitate (standardizare, colectare, sortare, descentralizare, utilizarea fibrei îmbătrânite)	24
4.	Piața românească a maculaturii	29
4.1.	Probleme ale colectării și utilizării maculaturii în industria românească a hârtiei	29
4.2.	Stadiul adoptării Acquis-ului comunitar și obligațiile ce revin României în perspectiva aderării la UE	30
5.	Concluzii, perspective și propuneri	33
5.1.	Concluzii privind piața internațională a maculaturii	33
5.2.	Perspectivile pieței internaționale a maculaturii	33
5.3.	Perspectivile pieței maculaturii în România și recomandări pentru creșterea gradului de reciclare a acestei materii prime	37
	Anexe	39

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare economico-socială a României

Tema de cercetare:

Rolul statului în strategia industrială a țărilor lumii. Reformularea acestuia în contextul tranziției economiei românești de piață

Coordonator: dr. Sarmiza Pencea

Colectiv de autori: dr. Sarmiza Pencea; dr. Agnes Ghibuțiu; dr. Ecaterina Stănculescu

CUPRINS

Introducere	5
1. Statul în evoluția industrială a țărilor dezvoltate	6
1.1. O analiză a implicării statului în crearea și dezvoltarea sistemului industrial al țărilor dezvoltate	6
1.1.1. Trăsături și tendințe evolutive comune ale intervenției prin politici industriale în țările dezvoltate	7
1.1.2. Câteva modele naționale – microschițe	14
SUA	14
Japonia	16
Marea Britanie	19
Franța	21
Germania	21

1.2.	Intervenția la nivel suprastatal: Politica industrială a UE	23
1.2.1.	Politica industrială a UE la nivel statal și comunitar	23
1.2.2.	Politica industrială a UE în corelație cu alte politici	27
	a) Politica industrială și politica întreprinderii	29
	b) Politica industrială și politica de cercetare științifică și tehnologică	33
	c) Politica industrială și politica regională	35
2.	Rolul statului în evoluția industrială a țărilor asiatice recent industrializate	39
2.1.	Industrializarea – prima țintă a intervenției statului prin politici industriale. Câteva modele naționale – microschițe	39
	Coreea de Sud	40
	Provincia chineză Taiwan	43
	Hong Kong	44
	Singapore	45
2.2.	Competitivitatea – a doua țintă majoră a intervenției statului prin politici industriale. Principii generale și direcții comune de acțiune	47
2.2.1.	Intervenții în sfera acumulării. Ameliorarea calității actorilor și crearea unor factori noi	48
	a) Dezvoltarea capitalului uman	49
	b) Deschiderea față de tehnologii străine	50
	c) Promovarea cercetării – dezvoltării	51
2.2.2.	Intervenții în sfera alocării	52
	a) Crearea relațiilor competiționale între firme	52
	b) Încurajarea investiției private	53
	c) Utilizarea creditului direcționat	54
	d) Intervenții selective asupra structurării sistemului industrial	56
2.2.3.	Dezvoltare instituțională	56
	a) Consiliile de deliberare	57
	b) Izolarea tehnocrației economice	57
	c) Asigurarea profesionalismului și onestității funcționarilor publici	57
2.3.	Câteva comentarii	57
3.	Rolul statului în transformarea industrială a țărilor în tranziție	60
3.1.	Este necesară intervenția statului în transformarea industrială a țărilor în tranziție?	60
3.1.1.	Imperativele tranziției	61
3.1.2.	Eșecurile pieței	63

3.1.3. Imperativele dezvoltării competitive	67
3.2. Principalele direcții ale intervenției statului prin politici industriale în țările central sau est europene în tranziție	68
3.2.1. Privatizarea	68
3.2.2. Restructurarea	71
3.2.3. Dezvoltarea IMM	74
3.2.4. Intervenții pe piața factorilor	76
3.3. Câteva modele naționale – microschițe	82
Ungaria	82
Cehia	84
Polonia	85
3.4. Scurtă evaluare a abordărilor de politică industrială în România de tranziție	87
4. Redimensionarea instrumentarului intervenționist al statelor în sfera politicilor comerciale și tendințele de redefinire a procesului de coordonare a acestora în plan multilateral în contextul globalizării	102
4.1. Sfidările globalizării la adresa statului națiune	102
4.2. Către o nouă paradigmă a intervenției statului în sfera politicilor comerciale și a coordonării acestora în plan global	105
4.3. Priorități ale agendei comerciale a guvernelor naționale în contextul globalizării: cazul țărilor în curs de dezvoltare și în tranziție	107
4.4. Tendințe în redimensionarea raportului: politici globale – politici comerciale. Rolul OMC și al regulilor sale	110
4.4.1. OMC și Runda Doha	111
4.4.2. Agenda comercială tradițională a OMC: accesul pe piețele de bunuri și servicii	113
4.4.3. Procesul de formulare de noi reguli: agenda reglementărilor interne	114
4.5. Provocările noilor dimensiuni ale guvernărilor globale a OMC la adresa țărilor în curs de dezvoltare și în tranziție	118
Scurt comentariu final	121
Bibliografie selectivă	126

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Situația economică a țărilor din Europa Centrală și de Est

Coordonator: Gabriel Munteanu

Colectiv de autori: Mădălina Boureanu; Alina Dumitrescu; Lucia Mezei Pușcoi; Gabriel Munteanu

CUPRINS

Partea I: Situația economică a țărilor din Europa Centrală și de Est în anul 2002 și perspectivele acestora în 2003-2004

1. Evoluții recente și perspective	1
2. Estimări pentru 2003	8
3. Perspectivele de dezvoltare economică a țărilor din Europa Centrală și de Est în anul 2004	10
4. Lărgirea Uniunii Europene spre Est	23
4.1. Provocări și perspective	23
4.2. Riscuri și incertitudini	26
4.3. Calitatea de membru al Uniunii Europene catalizator al reformei	28
4.4. Nesiguranță înainte lărgirii Uniunii Europene	29

Partea a II-a: Evoluția situației economice, pe țări

1. Albania	30
2. Bulgaria	33
3. Cehia	37
4. Croația	41
5. Estonia	46
6. Letonia	49
7. Lituania	52
8. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	55
9. Polonia	58
10. Rusia	62
11. Serbia-Muntenegru	68
12. Slovacia	71
13. Slovenia	75
14. Ucraina	79
15. Ungaria	82
Bibliografie	86

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendințe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul I (țiței, produse petroliere, intermediari petrochimici și uree)

Coordonator: O. Rădulescu; C. Păunescu; Laurențiu Bălțatu

Colectiv de autori: Laurențiu Bălțatu; Mariana Papatulică

CUPRINS

1. Țiței	1
2. Produse petroliere	18
3. Intermediari petrochimici	41
4. Uree	52

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul II (țiței, produse petroliere, intermediari petrochimici și uree)

Coordonator: Laurențiu Bălțatu; Mariana Papatulică

Colectiv de autori: Cristina Codrean; Elena Filip

CUPRINS

1. Țiței	1
2. Produse petroliere	15
3. Intermediari petrochimici	40
4. Uree	52

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul III (țiței, produse petroliere, intermediari petrochimici și uree)

Coordonator: Laurențiu Bălțatu

Colectiv de autori: Cristina Codrean; Elena Filip; Georgeta Lazăr

CUPRINS

1. Țiței	1
2. Produse petroliere	15
3. Intermediari petrochimici	30
4. Uree	39

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul I (produse siderurgice, deșeuri metalice, materiale neferoase și prețioase)

Coordonator: Octavian Rădulescu

Colectiv de autori: Cornelia Prohanca; Mariana Neagu

CUPRINS

1. Piața oțelului	1
2. Feroaliaje	20
3. Deșeuri feroase	40
4. Metale neferoase	55
4.1. Aluminiu	55
4.2. Cupru	64
4.3. Plumb	71
4.4. Zinc	75
4.5. Nichel	80
4.6. Cositor	84
4.7. Piața deșeurilor neferoase	91
5. Metale prețioase	98

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul II (produse siderurgice, deșeuri metalice, materiale neferoase și prețioase)

Coordonator: Octavian Rădulescu

Autor: Cornelia Prohanca

CUPRINS

1. Piața oțelului	1
2. Feroaliaje	14
3. Deșeuri feroase	28
4. Metale neferoase	41
4.1. Aluminiu	41
4.2. Cupru	49
4.3. Plumb	54
4.4. Zinc	57
4.5. Nichel	61
4.6. Cositor	65
4.7. Piața deșeurilor neferoase	69
5. Metale prețioase	72

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul III (produse siderurgice, deșeuri metalice, materiale neferoase și prețioase)

Coordonator: Octavian Rădulescu

Autor: Cornelia Prohanca

CUPRINS

1. Piața oțelului	1
2. Feroaliaje	14
3. Deșeuri feroase	28
4. Metale neferoase	43
4.1. Aluminiu	43
4.2. Cupru	53
4.3. Plumb	58
4.4. Zinc	62
4.5. Nichel	66
4.6. Cositor	71
4.7. Piața deșeurilor neferoase	77
5. Metale prețioase	82

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul I (produse agroalimentare, materii prime agricole nealimentare)

Coordonator: Emilia Aldea

Colectiv de autori: Cornelia Păunescu; Emilia Aldea; Simona Nicolae; Mihaela Bălțatu

CUPRINS

1. Cereale	1
2. Uleiuri vegetale comestibile	11
3. Făinuri proteice	17
4. Carne	21
5. Bumbac	30
6. Celuloză papetară	37

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul II (produse agroalimentare, materii prime agricole nealimentare)

Coordonator: Emilia Aldea

Colectiv de autori: Cornelia Păunescu; Emilia Aldea; Simona Nicolae; Mihaela Bălțatu

CUPRINS

1. Dinamica prețurilor principalelor produse agroalimentare în trimestrul II 2003; estimări privind evoluția lor în perspectivă	1
2. Cereale	3
3. Uleiuri vegetale comestibile	13
4. Făinuri proteice	20
5. Carne	25
6. Cafea	37
7. Zahăr	42
8. Bumbac	49
9. Celuloză papetară	56

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

VII. Programe specifice institutelor componente ale INCE
VII.1. Conjunctura economiei mondiale pe principalele grupe de țări și pe
principalele piețe internaționale de mărfuri

Tema de cercetare:

Tendențe și perspective în evoluția conjuncturii pe principalele piețe internaționale de mărfuri.
Trimestrul III (produse agroalimentare, materii prime agricole nealimentare)

Coordonator: Emilia Aldea

Colectiv de autori: Cornelia Păunescu; Emilia Aldea; Simona Nicolae; Mihaela Bălțatu

CUPRINS

1. Cereale	1
2. Uleiuri vegetale comestibile	9
3. Făinuri proteice	14
4. Carne	18
5. Bumbac	26
6. Celuloză papetară	32

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Managementul riscurilor ecologice în procesul de restructurare a industriei românești, în perspectiva integrării în Uniunea Europeană, Partea I

Autor: Rodica Negescu

CUPRINS

1. Definirea conceptului de management al riscurilor ecologice: importanța acestei activități în contextul promovării unei dezvoltări economice durabile	1
2. Identificarea și evaluarea surselor de risc ecologic	4
2.1. Avantajele identificării și evaluării surselor de risc ecologic	6
2.2. Factorii care influențează pericolele și riscurile	8
2.2.1. Principalele categorii de accidente generatoare de riscuri ecologice	9
2.2.1.1. Incendii	10
2.2.1.2. Explozii	10
2.2.1.3. Scurgerile de substanțe chimice	12
2.3. Metode de identificare și evaluare a riscurilor	18
2.3.1. Metode clasice de evaluare a riscurilor de incendiu	18
2.3.2. Metode clasice de evaluare a riscului de explozii	19
2.3.3. Metode clasice de identificare și de evaluare a riscului de accidente chimice.....	20
2.3.4. Alte metode de evaluare a riscului	25
2.3.4.1. Metode generale de analiză	26
2.3.4.2. Metode mai detaliate	27
2.3.4.3. Analiza operatorului și competenței acestuia	27
2.3.4.4. Metode tip arbore	28

3. Rolul corporațiilor transnaționale în accentuarea poluării la nivel global; necesitatea dezvoltării riscurilor industriale	31
3.1. Evaluarea stării mediului în Europa	31
3.2. Rolul C.T.N. în modificarea climei la nivel global	33
3.3. Importanța dezvoltării de către C.T.N. a riscurilor industriale	37
3.4. Legislația UE în domeniu pentru C.T.N. ce intenționează să investească într-un nou obiectiv industrial	39
3.4.1. Legislația UE în domeniu pentru C.T.N. ce intenționează să investească într-un nou obiectiv industrial	39
3.4.2. Legislația UE în ceea ce privește funcționarea obiectivelor industriale	41
3.4.3. Legislația UE pentru C.T.N. ce comercializează produse	42
4. Câteva concluzii referitoare la managementul riscurilor ecologice	44

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Managementul riscurilor ecologice în procesul de restructurare a industriei românești, în perspectiva integrării în Uniunea Europeană, Partea a II-a

Autor: Rodica Negescu

CUPRINS

1. Managementul riscurilor ecologice în România	2
1.1. Principalii factori de risc ecologic din România; repere prezente și viitoare ale managementului protecției mediului și a riscurilor ecologice	2
1.2. Importanța adoptării legislației europene de protecție a mediului cât și impactul implementării acesteia în România, îndeosebi privitor la accidentele majore care implică substanțe periculoase	7
2. Strategia României de armonizare legislativă pentru „legislația orizontală”	13
2.1. Acorduri multilaterale de mediu ratificate (sau în curs de ratificare) de România	13
2.2. Situația transpunerii acquis-ului de mediu în perioada 2001-2003, în domeniul controlului poluării industriale și managementul riscurilor	17
2.3. Scopuri și planuri de transpunere și implementare în sectorul controlului poluării industriale și managementul riscurilor	17
2.3.1. Directiva IPPC	18
2.3.2. Directiva LCP	18
2.3.3. Directiva SEVESO II	18
2.3.4. Directiva VOC	19
2.3.5. Directiva EMAS	19

2.4. Progresele privind amortizarea legislației românești de mediu cu cea a UE înregistrate în anul 2002	22
2.5. Documentul de Poziție a României (capitolul 22) în ceea ce privește controlului poluării industriale și managementul riscurilor	23
3. Concluzii	26

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Implicațiile introducerii euro asupra procesului de integrare europeană și asupra relațiilor financiar-monetare internaționale

Coordonator: drd. Eugen Andreescu

Colectiv de autori: Cornel Albu; Simona Poladian; Liliana Rădulescu; Dragoș Sălăgean;
Nicoleta Popa; Rodica Velciu

CUPRINS

Introducere	1
1. Fațete ale divergențelor majore dintre SUA și UE	11
1.1. Războiul din Irak sau cine va stăpâni petrolul în următorii 50 de ani?.....	12
1.2. Rivalitatea euro-dolar	14
1.3. Calculele greșite ale administrației Bush	20
2. Considerații asupra celor doi ani de utilizare a euro în UE	23
2.1. Lansarea oficială	23
2.2. Euro și prețurile	28
3. Dificultăți și măsuri necesare integrării „celor 10” în U.E.M.	37
3.1. Dificultățile aderării țărilor din Europa Centrală și de Est la zona euro	37
3.2. Mecanismul cursului de schimb (Exchange Rate Mechanism) ERM-2 – instrument flexibil al realizării convergenței	40
3.3. Ce fel de convergență este necesară pentru viitoarele state membre ale UE?	42
3.4. Rolul și activitatea B.C.E.	48
3.5. Analiza reformei sistemului de votare la nivelul B.C.E.	55

3.6. Pactul pentru Stabilitate și Creștere Economică	64
3.7. Investiții străine în țările candidate	70
3.8. Viitorul fondurilor comunitare într-o Europă cu 25 de membri	73
3.9. Lecția ungară: atacul speculativ asupra forintului	74
3.10. Marea Britanie, Suedia și Danemarca: „țările problemă” ale U.E.M	84
Concluzii	91
Anexe	101
Anexa 1 Evoluția cursurilor medii lunare și anuale ale euro comparativ cu monedele țărilor care vor adera la UE în perioada 1999-2003	103
Anexa 2 Evoluția cursurilor medii lunare și anuale ale principalelor valute occidentale față de euro în perioada 1999-2003	131
Bibliografie	143

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Programul:

„Cooperarea științifică România – Republica Moldova”
Program prioritar al Institutului Național de Cercetări Economice

Tema de cercetare:

Tendențe structurale în industria constructoare de mașini în UE și pe plan mondial.
Identificarea direcțiilor de ajustare structurală a ramurii în România

Coordonator: Maria Cartas

CUPRINS

1. Locul și rolul industriei constructoare de mașini în ansamblul industriei prelucrătoare în UE și în țările membre	3
2. Tendențe semnificative la nivelul principalelor sectoare ale industriei constructoare de mașini în UE, comparativ cu SUA și Japonia	9
2.1. Mașini și echipamente	9
2.2. Mașini electrice și echipamente electronice	13
2.3. Mecanică fină, optică și ceasuri	16
2.4. Echipamente de transport	18
2.5. Construcții metalice și produse din metal	22
3. Industria constructoare de mașini a României, identificarea direcțiilor de ajustare structurală a ramurii	25

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene

Coordonatori: dr. Petre Prisecaru; dr. Nicolae Idu

Colectiv de autori: dr. Petre Prisecaru; dr. Nicolae Idu; dr. Florin Bonciu; drd. Gilda Truică; Mariana Papatulică; Sorin Bălțatu

CUPRINS

1. Cadrul constituțional a UE	1
1.1. Baza juridică (legală) asigurată de tratate	7
1.2. Contribuția legislației secundare	10
1.2.1. Regulamentele	11
1.2.2. Directivele	12
1.2.3. Deciziile	13
1.2.4. Opiniile și recomandările	13
1.3. Acordurile internaționale la care UE este parte	14
1.3.1. Acordurile de cooperare	15
1.3.2. Acordurile de asociere	16
1.3.3. Acordurile europene	16
1.3.4. Acordurile comerciale sectoriale multilaterale	17
1.3.5. Acordurile între statele membre	17
1.4. Raportul dintre dreptul comunitar și dreptul național	18
1.4.1. Interferența dintre dreptul comunitar și dreptul național	18
1.4.2. Conflictul dintre dreptul comunitar și dreptul național	19
1.5. Principiile care guvernează UE	22

1.5.1. Principiile generate de drept	22
Bibliografie	36
2. Reforma constituțională a UE	38
2.1. Contribuția Consiliului European de la Nisa la reforma constituțională	38
2.2. Draftul final al tratatului constituțional al convenției europene	42
2.2.1. Părțile tratatului constituțional și conținutul lor	43
2.2.2. Grupurile de lucru din cadrul Convenției (partea I)	52
Bibliografie	60
3. Drepturile omului în legislația europeană (UE)	61
3.1. Introducere	61
3.2. Acquis-ul comunitar în problema drepturilor omului	62
3.3. Principalele instrumente care reglementează problematica drepturilor omului și a libertăților fundamentale în UE	66
3.3.1. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	66
3.3.2. Tratatul UE și drepturile fundamentale ale omului	69
3.3.2.1. Tratatul UE	69
3.3.2.2. Tratatul de la Amsterdam	70
3.3.2.3. Consiliul European de la Nisa (2000)	71
3.3.2.4. Convenția 724/03	72
3.4. Autorități abilitate să asigure protecția drepturilor omului	72
3.5. Carta Europeană a Drepturilor Omului	73
3.5.1. „Nașterea Cartei”	73
3.5.2. Rolul Cartei în consolidarea drepturilor omului	75
3.5.3. Limitele sistemului de protecție a drepturilor omului în UE, anterior Cartei	75
3.5.4. Prevederi generale ale Cartei Europene a Drepturilor Omului	77
3.5.5. Carta: caracterul obligatoriu, aria de cuprindere, conținut	78
3.5.5.1. Forța juridică a Cartei	79
3.5.5.2. Aria de cuprindere a Cartei	79
3.5.5.3. Conținutul Cartei	80
3.5.6. Limitarea drepturilor	80
3.5.7. Inovații la Cartă	85
3.5.8. Considerații și comentarii pe marginea Memorandumului la Carta Drepturilor Omului	86

3.5.9. Opinii pro și contra Cartei	91
3.5.10. Impactul Cartei asupra țărilor candidate la aderare în UE	98
Anexa	99
Bibliografie	101
4. Reforma Guvernății Europene	103
4.1. Carta Albă a Guvernății Europene	103
4.1.1. Necesitatea reformei Guvernății	103
4.1.2. Principiile de bază ale unei bune guvernăți	107
4.1.3. Cele patru secțiuni de propuneri	109
4.1.3.1. Creșterea gradului de participare a actorilor la elaborarea și implementarea politicilor UE	109
4.1.3.2. Politici, reglementări și rezultate mai bune	114
4.1.3.3. Contribuția UE la guvernăța mondială	120
4.1.3.4. Refocalizarea politicilor și instituțiilor UE	121
4.2. Principalele mesaje transmise de consultarea publică lansată de Carta Alba	124
4.2.1. Mesaje cu caracter general	124
4.2.2. O participare mai largă la elaborarea politicilor UE	125
4.2.3. Ameliorarea politicilor și a procesului legislativ la nivelul UE	126
4.2.4. Instituții democratice eficiente și obiective politice europene	127
4.3. Acțiuni întreprinse – după apariția Cărții Albe – pe linia reformei Guvernății Europene	128
4.3.1. Implicarea mai largă a actorilor	129
4.3.1.1. Contribuția informării și comunicării la o funcționare mai transparentă a UE	129
4.3.1.2. Accederea la cetățeni prin democrație regională și locală	130
4.3.1.3. Creșterea gradului de implicare a societății civile	132
4.3.1.4. Conectarea rețelelor	133
4.3.2. Politici, reglementări și rezultate mai bune	134
4.3.2.1. Ameliorarea reglementărilor și rezultate mai bune	134
4.3.2.2. Îmbunătățirea implementării	138
4.3.3. Contribuția UE la guvernăța mondială	141
4.3.4. Refocalizarea politicilor și instituțiilor UE	145
Bibliografie	147

5.	Reforma instituțională a UE	150
5.1.	Introducere. Cadrul instituțional actual	150
5.2.	Summit-ul de la Nisa, o etapă importantă în derularea procesului de reformă instituțională	154
5.2.1.	Reforma instituțiilor europene	154
5.2.2.	Procesul decizional	159
5.2.3.	Cooperarea întărită – un mecanism mai eficient	160
5.2.4.	Concluzii	161
5.3.	Convenția privind viitorul Europei. Tratatul Constituțional și propunerile de reformă a instituțiilor comunitare	163
5.4.	Particularitățile traseului reformei: diversitate și contradicții. Sugestii și evaluări	168
5.4.1.	Modelul președinției duale a UE. Comentarii	171
5.5.	Concluzii. Misiunile Conferinței Interguvernamentale	180
	Bibliografie	184
6.	Guvernanța europeană și doctrinele integrării	187
6.1.	Sistemul de guvernare multinivel	187
6.1.1.	Definirea guvernanței multinivel și a caracteristicilor sale	187
6.1.2.	Chestiunea jurisdicțiilor și tipurile de guvernare multinivel	189
6.1.3.	Rolul metodei deschise de coordonare în cadrul guvernanței multinivel	192
6.2.	Doctrinele integrării europene și sistemul de guvernare comunitar	195
6.2.1.	Teoriile și doctrinele integrării europene	195
6.2.2.	Federalismul	196
6.2.2.1.	Istoria ideii federaliste	196
6.2.2.2.	Mișcarea federalistă pan-europeană	197
6.2.2.3.	Mentorii spirituali ai mișcării federaliste postbelice	199
6.2.2.4.	Impactul ideilor federaliste asupra Comunității Europene	200
6.2.2.5.	UE ca structură și entitate federală în devenire	203
6.2.3.	Neofuncționalismul	208
6.2.3.1.	Rădăcinile sale și abordarea lui Hass	208
6.2.3.2.	Actorii și mecanismele integrării în viziunea neofuncționalistă	209
6.2.3.3.	Revigorarea neofuncționalismului	211
6.2.3.4.	Funcționalismul dialectic	213
6.2.4.	Supranaționalismul	215

6.2.5. Interguvermentalismul	218
6.2.5.1. Interguvermentalismul lui Stanley Hoffman	218
6.2.5.2. Interguvermentalismul liberal al lui Andrew Moravcsik	219
6.2.5.3. Consolidarea interguvermentalismului după Maastricht	222
6.2.6. Alte doctrine ale integrării	223
Bibliografie	225
7. Modificarea constituției României în contextul aderării la Uniunea Europeană și a adoptării unei constituții europene	228
7.1. Considerații generale	228
7.2. Problema raportului între ordinea juridică comunitară și ordinea juridică națională	231
7.3. Domenii constituționale de revizuit prin prisma acquis-ului comunitar	232
7.4. Domenii constituționale de revizuit prin prisma situației actuale din România	234
7.5. Analiza principalelor prevederi ale Legii privind modificarea Constituției României	235
7.5.1. Tratatul internațional privind drepturile omului	235
7.5.2. Aplicabilitatea directă a dreptului comunitar și aderarea la Uniunea Europeană	236
7.5.3. Protecția proprietății private	237
7.5.4. Egalitatea în drepturi între cetățenii români și cei ai Uniunii Europene	238
7.5.5. Dreptul la vot al cetățenilor și dreptul de a fi ales al cetățenilor UE în cadrul scrutinurilor locale	238
7.5.6. Extrădarea și expulzarea	238
7.6. Noua Constituție a României și Constituția Europeană	239
Bibliografie	241

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Conjunctura economică în noile state independente din spațiul fostei Uniuni Sovietice și în China, Cuba, Mongolia și Vietnam în 2002 și în primul semestru 2003

Autor: Daniela Sebastiană Liuşnea

CUPRINS

1. Comunitatea statelor independente în 2002 și în primul semestru 2003	1
1.1. Prognoze 2004	6
1.2. Comerțul exterior al statelor membre CSI	9
1.3. Codurile vamale ale țărilor membre CSI	13
1.4. Procesul de integrare în spațiul ex-sovietic	14
2. Aprecieri privind perspectivele economilor țărilor membre CSI	18
2.1. Armenia	18
2.2. Azerbaijan	19
2.3. Belarus	20
2.4. Georgia	21
2.5. Kazakhstan	23
2.6. Kârgâzstan	25
2.7. Moldova	26
2.8. Federația Rusă	28
2.9. Tadjikistan	39
2.10. Turkmenistan	40
2.11. Ucraina	42
2.12. Uzbekistan	45
3. Țările baltice	48

3.1. Estonia	50
3.2. Letonia	52
3.3. Lituania	55
4. China în anul schimbării liderilor	67
4.1. Mongolia	68
4.2. Vietnam	71
4.3. Cuba	71

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Competitivitatea exportului românesc de produse agricole în Uniunea Europeană

Coordonator: Cornelia Păunescu

Colectiv de autori: Cornelia Păunescu; Emilia Aldea; Monica Bălțatu; Simona Nicolae

CUPRINS

1. Indicatori comparativi ai agriculturii în România și în unele țări est-europene candidate la aderare (Polonia, Ungaria, Cehia, Bulgaria) și poziția potențială în agricultura UE	1
2. Prognoza pieței principalelor produse agricole în perioada 2002-2009 în UE și țările candidate la aderare	8
2.1. Perspectivele pieței agricole a UE în formula sa actuală (UE-15)	9
2.2. Perspectivele pieței agricole în cele 10 țări central și est-europene candidate la aderare în deceniul actual	15
2.3. Perspectivele pieței agricole a UE în formula lărgită (UE-25)	19
3. Comerțul exterior al UE cu produse agricole	21
3.1. Poziția UE în comerțul mondial cu produse agricole	21
3.2. Dinamica și structura comerțului cu produse agricole al UE	22
4. Acquis-ul comunitar în agricultură și reforma PAC. Aranjamente specifice convenite de UE cu cele 10 țări noi membre ale UE	35
4.1. Acquis-ul comunitar în agricultură	35
4.2. Reforma politicii agricole comune	36
4.3. Negocierile în domeniul agriculturii între țările candidate și UE	38

4.4. Aranjamente specifice, tranzitorii convenite de noile țări membre (10) și UE	39
5. Competitivitatea exportului de produse agricole al României în perspectiva aderării la UE: comparații cu unele țări est-europene candidate și concurente ..	45
5.1. Dinamica comerțului exterior al României cu produse agricole	45
5.2. Structura exportului românesc de produse agricole a țărilor candidate în UE	48
5.3. Analiza comparativă a prețurilor de export ale României la produsele agricole	51
5.4. Concluzii	54
Anexe	67

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Probleme ale reglementării comerțului electronic în plan internațional. Incidențe asupra României

Coordonator: Agnes Ghibuțiu

Colectiv de autori: Agnes Ghibuțiu; Sarmiza Pencea; Mădălina Boureanu

CUPRINS

Introducere	1
1. Provocările noului mediu electronic în termeni politici și instituționali. Dilemele reglementării comerțului electronic în plan global	1
1.1. Provocările comerțului electronic pentru politicile naționale și nevoia concertării acestor în plan internațional	1
1.2. Dificultățile și dilemele reglementării spațiului virtual: nevoia de noi paradigme pentru gestionarea tranzacțiilor electronice	5
1.2.1. Principii călăuzitoare pentru reglementarea comerțului electronic	7
1.2.2. Metode și tehnici de reglementare a internetului	9
1.2.2.1. Nivelul normelor private	10
1.2.2.2. Nivelul normelor guvernamentale	11
2. Preocupări pe plan internațional vizând realizarea convergenței elementelor cheie ale cadrului juridic și de reglementare a comerțului electronic	15
2.1. Probleme juridice și instituționale asociate cu construirea încrederii	15
2.1.1. Protecția consumatorului	17
2.1.1.1. Probleme vizând protecția consumatorului	17
2.1.1.2. Liniile directoare ale OCDE vizând protecția consumatorului	19

2.1.2.	Probleme asociate cu soluționarea diferendelor și cu justiția	22
2.1.3.	Problema protecției vieții private și a datelor personale	24
2.1.4.	Securitatea sistemelor informaționale și serviciilor de autentificare ...	26
2.1.5.	Sisteme de plăți online	29
2.2.	Dimensiunea globală a reglementării și gestionării internetului	32
2.2.1.	Probleme legate de numele de domeniu	32
2.2.2.	Probleme ale gestionării globale a rețelei internet	33
3.	Provocările comerțului electronic pentru regimurile fiscale naționale. Inițiative de amortizare în plan internațional a politicilor în domeniu	38
3.1.	Caracteristicile tehnice și comerciale ale internetului generatoare de probleme fiscale	38
3.1.1.	Caracteristici tehnice	38
3.1.2.	Caracteristici comerciale	40
3.1.3.	Nevoia concentrării politicilor fiscale în plan internațional	41
3.2.	Provocările pentru regimul taxelor pe venit: dificultățile amortizării politicilor naționale în domeniu	42
3.2.1.	Jurisdicția asupra taxei	42
3.2.2.	Caracterizarea venitului	44
3.3.	Provocările pentru regimul taxelor de consum: dificultățile creării unui sistem efectiv de taxare a vânzărilor în spațiul virtual	46
3.3.1.	Probleme controversate	47
3.3.2.	Probleme specifice asociate cu TVA	48
3.3.3.	Probleme asociate cu taxa asupra vânzărilor din SUA	51
3.4.	Continuarea eforturilor de realizare a consensului internațional privind regimul fiscal al comerțului electronic	52
3.5.	Problemele fiscale ridicate de comerțul electronic pentru țările în curs de dezvoltare și în tranziție	54
3.5.1.	Provocările pentru veniturile guvernamentale: dilemele introducerii impozitării	55
3.5.2.	Relevanța dezbaterilor internaționale vizând problemele fiscale asociate cu comerțul electronic	56
3.5.3.	Moratoriul OMC privind taxele vamale asupra produselor digitale: motiv de îngrijorare fiscală?	60
4.	Dimensiunea globală a comerțului electronic și provocările la adresa politicilor comerciale. Preocupări în plan multilateral pentru definirea regulilor pieței globale electronice	62

4.1. De ce este necesară integrarea comerțului electronic în sistemul comercial internațional?	62
4.2. Programul de lucru al OMC în domeniul comerțului electronic	63
4.3. Provocările comerțului electronic la adresa OMC	66
4.4. Implicațiile măsurilor de reglementare provizorie a comerțului	69
4.4.1. Sfera de incidență a moratoriului OMC	70
4.4.2. Efectele economice ale moratoriului OMC	73
4.5. Regimul comerțului electronic în contextul regulilor curente ale OMC	75
4.5.1. Diferențele dintre regulile OMN: implicațiile juridice ale scutirii comerțului electronic de taxele vamale	76
4.5.2. Nivelul angajamentelor de liberalizare în contextul GATS: o abordare prin prisma comerțului electronic	78
4.6. Direcții de ajustare și perfecționare a disciplinelor GATS prin prisma comerțului electronic	80
4.6.1. Principiul neutralității tehnologice	81
4.6.2. Problema clasificării produselor livrate electronic	82
4.6.3. Distincția dintre cele patru moduri de furnizare a serviciilor	83
4.6.4. Direcții de perfecționare a disciplinelor GATS vizând reglementările interne	84
5. Evaluarea cadrului juridic și instituțional pentru dezvoltarea comerțului electronic în România, din perspectiva integrării în Uniunea Europeană	87
5.1. Cadrul juridic și de reglementare a comerțului electronic în UE	88
5.2. Cadrul de reglementare a comerțului electronic în România în contextul societății informaționale	91
5.2.1. Obiectivele strategice privind dezvoltarea societății informaționale ..	92
5.2.2. Reforma telecomunicațiilor: primul pas spre crearea premiselor dezvoltării comerțului electronic	93
5.2.3. Cadrul juridic și instituțional pentru gestionarea și facilitarea comerțului electronic	95
5.2.4. Premisele legislative și instituționale ale construirii încrederii	100
5.2.4.1. Protecția dreptului de proprietate intelectuală	103
5.2.4.2. Protecția bazelor de date, a informațiilor și utilizatorilor	104
5.2.4.3. Protecția participanților la tranzacțiile electronice	104
6. Concluzii și sugestii	107
Anexe	127
Bibliografie	137

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

*Politici și strategii pe piața internațională a metalelor neferoase speciale și strategice
(Partea a II-a)*

Autor: Cristina Bumbac

CUPRINS

1. Magneziu	2
1.1. Rezervele mondiale de magneziu	2
1.2. Aspecte ale producției mondiale de magneziu	3
1.3. Direcții ale consumului mondial de magneziu	7
1.4. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața magneziului	9
2. Mangan	12
2.1. Rezervele mondiale de mangan	12
2.2. Producția mondială de minereu de mangan	13
2.3. Consumul mondial de mangan	18
2.4. Fluxuri comerciale internaționale	21
2.5. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața manganului	25
3. Mercur	28
3.1. Rezerve mondiale de mercur	28
3.2. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața mercurului	29
4. Molibden	33
4.1. Rezervele mondiale de molibden	33
4.2. Producția mondială de molibden	36
4.3. Consumul și fluxurile de molibden la nivel mondial	38
4.4. Analiza conjuncturală și prețurile practicate pe piața molibdenului	42

5. Pământurile rare și yriu	47
5.1. Rezervele mondiale de pământuri rare și yriu	47
5.2. Aspecte privind producția de pământuri rare	48
6. Reniu	48
6.1. Rezervele mondiale de reniu	48
6.2. Aspecte ale producției și consumului de reniu. Prețurile practicate pe piața SUA	49
7. Rutheniu	52
7.1. Prețurile practicate pe piața internațională a rutheniului	52
8. Seleniu	53
8.1. Rezervele mondiale de seleniu	53
8.2. Analiza conjuncturală și prețurile seleniului	54
9. Siliciu	55
9.1. Aspecte ale producției și consumului de siliciu la nivel mondial	55
9.2. Evenimentele care au caracterizat piața internațională a siliciului și prețurile practicate pe plan mondial	56
10. Stronțiu	61
10.1. Rezervele mondiale de stronțiu și aspecte ale pieței internaționale	61
11. Tantal	62
11.1. Rezervele mondiale de tantal	62
11.2. Analiza conjuncturală și prețurile tantalului	63
12. Titan	65
12.1. Rezervele mondiale de titan	65
12.2. Producția și consumul de titan	69
12.3. Analiza conjuncturală și prețurile titanului	76
13. Tungsten	85
13.1. Rezervele mondiale de tungsten	85
13.2. Producția și consumul de wolfram	86
13.3. Fluxurile comerciale cu produse din wolfram	92
13.4. Analiza conjuncturală și prețurile wolframului	94
14. Vanadium	99
14.1. Rezervele mondiale de vanadium	99
14.2. Aspecte ale producției și consumului de vanadium la nivel mondial	100
14.3. Analiza conjuncturală și prețurile vanadiumului	103
15. Zirconiu și Hafniu	107
15.1. Rezervele mondiale de zirconiu și hafniu	107

15.2. Aspecte ale pieței zirconului și prețurile practicate la nivel internațional	107
Unități de măsură	112
Bibliografie	113

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

Tema de cercetare:

Evoluția conjuncturii economice în țările membre ale OCDE în semestrul I 2003 și previziunile acesteia pentru semestrul II 2003 și în anul 2004

Coordonatori: Cornel Albu; Virginia Câmpeanu

Colectiv de autori: Cornel Albu; Virginia Câmpeanu; Eugen Andreescu; Simona Poladian; Nicoleta Popa Liliana Rădulescu; Dragoș Sălăgean; Rodica Velciu; Lucia Iordache; Lucia Mezei

CUPRINS

1. Evoluția conjuncturii economice pe ansamblul țărilor membre ale OCDE în semestrul I 2003 și perspectivele acesteia pentru semestrul II 2003 și anul 2004	1
1.1. Tendințe ale evoluției conjuncturii economice pe ansamblul OCDE în semestrul I 2003	1
1.2. Perspective ale evoluției conjuncturii economice pe ansamblul OCDE în semestrul I 2003 și anul 2004	14
2. Evoluția conjuncturii economice în principalele țări membre în semestrul I 2003 și perspectivele acesteia pentru semestrul II 2003 și anul 2004	24
2.1. Statele Unite ale Americii	24
2.2. Japonia	32
2.3. Germania	39

2.4. Franța	46
2.5. Italia	50
2.6. Marea Britanie	53
2.7. Canada	62
2.8. Spania	65
2.9. Olanda	69
2.10. Belgia	72
2.11. Austria	75
2.12. Elveția	79
2.13. Suedia	82
2.14. Norvegia	88
2.15. Finlanda	90
2.16. Danemarca	93
2.17. Portugalia	96
2.18. Australia	100
2.19. Noua Zeelandă	103
2.20. Coreea de Sud	106
2.21. Turcia	109
2.22. Mexic	113
2.23. Irlanda	117
2.24. Islanda	120
2.25. Luxemburg	123
2.26. Grecia	125
2.27. Polonia	128
2.28. Ungaria	135

2.29. Cehia	140
2.30. Slovacia	146
Anexe	151
Bibliografie	169

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Consumul între resurse și nevoi. Teorie și practică în perspectiva aderării la U.E. Partea I

Coordonator: Marioara Iordan

Colectiv de autori: Ionel Desmireanu; Dalina Andrei; Vladimir Calmuschi; Elena Lazăr;
Mariana Mițchievici

CUPRINS

Introducere	I-V
1. Integrarea europeană - o provocare pentru economia României	1
1.1 Repere ale evoluției integrării economice europene	1
1.2 Politici economice de integrare	13
1.2.1 Politica agrară comună	13
1.2.2 Politica industrială	18
1.2.3 Politica regională	21
1.3 Evoluția relațiilor dintre U.E. și Europa Centrală și de Est	25
1.4 Integrarea europeană – o provocare pentru România	31
2. Evoluția economiei de tranziție în România	36
2.1. Economia de tranziție – treisprezece ani de evoluție	36

2.2. Considerații generale privind macrostabilizarea în economia de tranziție	39
2.3. Dezechilibre și disfuncționalități în perspectiva schimbării	55
3. Evoluția sectorului productiv în România în intervalul 1990-2002	61
3.1. Implicațiile evoluției factorilor de producție asupra ofertei de bunuri de consum	62
3.2. Evoluția sistemului productiv în România	80
3.3. Competitivitatea sectorului productiv	82
4. Locul și rolul investițiilor străine directe în stimularea ofertei de bunuri de consum	91
4.1. Teorii privind investițiile străine directe	91
4.1.1. Teorii privind geneza investiției străine directe	93
4.1.2. Definiție, concept și companii multinaționale	106
4.1.3. Efecte ale investițiilor străine directe	116
4.2. Investițiile străine directe în tabloul lumii actuale. Economii în tranziție și integrarea europeană	119
4.3. Concluzii	132
Anexe	135
Bibliografie	141

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Posibilități viitoare de dezvoltare la nivelul regional în Bazinul Dunării

Coordonator: dr. Carmen Beatrice Păuna, CP II

Colectiv de autori: Ileana Dumitrescu, CP III, prof.dr. univ. Dorin Jula, CP I, prof.dr.
univ. Luminița Constantin

CUPRINS

Introducere	1
1. Dunărea ca unitate regională – Importanța economică a fluviului pe teritoriul țării noastre	2
2. Cooperarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor	7
2.1. Regiunile transfrontaliere	9
2.2. Inițiative comunitare pentru dezvoltarea cooperării regionale	12
2.3. Participarea României la cooperarea transfrontalieră în sectorul Dunării	19
2.4. Austria -placă turnantă în procesul cooperării între țările riverane Dunării	23
3. Propuneri pentru îmbunătățirea cooperării economice în Bazinul Dunărean	42
Bibliografie	51

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.1. Modelarea economiei românești

Tema de cercetare:

Modele empirice și teoretice ale PIB-ului potențial – ciclicitate și asimetrie în dinamica PIB-ului

Coordonator: dr. Lucian-Liviu Albu

Colectiv de autori: Clementina Ivan-Ungureanu; Nona-Mihaela Chilian; Cristian Stanica, Amalia Fugaru; Petre Caraiani; Carmen Uzlau

CUPRINS

1. Introducere	1
2. Teorii și modele privind creșterea economică; orizonturi de timp.....	5
2.1. Sinteza literaturii de profil	5
2.1.1. Definiții și considerații teoretice	5
2.1.2. Modele generale de estimare a PIB-ului potențial	7
2.1.2.1. Metode statistice	8
2.1.2.2. Metode neparametrice	9
2.2. PIB-ul potențialul și deficitul bugetar structural în România	14
2.2.1. Considerații de ordin general fundamentate empiric	14
2.2.2. Metode de calcul al deficitului bugetar structural	14
2.2.3. Considerații privind deficitul bugetar structural în România	16

2.3. Comparații între țările candidate	17
3. Trenduri și cicluri pe termen scurt, mediu și lung	24
3.1. Probleme privind conceptul de rată naturală a șomajului (NAIRU)	24
3.2. Probleme econometrice și utilizarea NAIRU în politica economică	28
3.3. Estimarea NAIRU în cazul economiei românești	29
3.4. Noi interpretări privind dinamica NAIRU	35
4. Factorii creșterii economice și estimarea PIB-ului potențial	41
4.1. Modelul funcției sustenabilității	41
4.2. Estimarea contribuției investițiilor străine și exportului	44
4.3. Estimarea PIB-ului potențial și a rezidiului Solow (TFP)	47
4.3.1. Considerații privind modelul standard și baza de date statistice	47
4.3.2. Rezultate ale simulării modelului pentru economia românească	49
4.3.2.1. Cazul A (parametrul α necunoscut)	49
4.3.2.2. Cazul B (parametrul α cunoscut)	52
4.3.2.3. Cazul C (modelul cu modificări structurale)	54
5. Aplicații privind estimarea PIB-ului potențial trimestrial	64
5.1. Metode statistice de estimare a PIB-ului potențial trimestrial	64
5.1.1. Proprietăți ale metodelor	64
5.1.2. Aplicații pe cazul economiei românești	69
5.2. Aplicație privind estimarea PIB-ului potențial în industrie	80

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.1. Modelarea economiei românești

Tema de cercetare:

Alternative previzionale: evoluția economiei românești în condițiile preaderării la UE

Coordonator: dr. Cornelia Scutaru

Colectiv de autori: Lucian Liviu Albu; Cornelia Scutaru; Constantin Ciupagea; Petre Fomin, Bianca Păuna

CUPRINS

Partea I: Prognoze pe termen scurt

Introducere	1
1. Probleme de ordin metodologic	2
2. Rezultate și concluzii	3
Anexe	13
Bibliografie	18

Partea a II-a: Estimări previzionale ale economiei românești: macromodelul „Dobrescu” al economiei românești de tranziție-prognoze lunare și anuale

Introducere	19
1. Scenarii de previziune: etape și ipoteze de lucru	19
2. Etape de lucru 2003	19
3. Caracteristici comune	21

4. Estimări previzionale	22
Anexa metodologică: Macromodelul „Dobrescu” al economiei românești de tranziție-prognoze lunare și anuale	56
Bibliografie	60

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.1. Modelarea economiei românești

Tema de cercetare:

Modelarea proceselor de clusterizare în domeniul economic și social

Coordonator: dr. Cornelia Scutaru

Colectiv de autori: Cornelia Scutaru; Florescu Ionel

CUPRINS

Partea I: Analiza principalelor ramuri care produc pentru piața externă

Introducere	2
1. Demers metodologic	3
2. Principalii indicatori	7
2.1. Schimbări structurale în formarea resurselor	7
2.2. Schimbări structurale în destinația utilizatorilor	7
3. Schimbări structurale în principalele ramuri exportatoare (1999/1989)	8
3.1. Poziția în cadrul economiei	8
3.2. Metodologia lui Porter: condiții generale	12
3.2.1. Resursele umane	13
3.2.2. Resursele de capital	17
3.2.3. Infrastructura	20
3.2.4. Resursele fizice	22
3.3. Metodologia lui Porter: condiții generale	23
3.3.1. Cererea internă	23

3.3.2. Cererea externă	27
3.4. Metodologia lui Porter: industrii suport	28
3.4.1. Industrii suport pentru ramura 28: industria textilă și a produselor textile	28
3.4.2. Industrii suport pentru ramura 29: industria confecțiilor din textile ..	29
3.4.3. Industrii suport pentru ramura 31: industria pielăriei și a încălțăminteii	29
3.4.4. Industrii suport pentru ramura 32: industria de prelucrare a lemnului (exclusiv industria mobilei)	29
3.4.5. Industrii suport pentru ramura 36: prelucrarea țiteiului	29
3.4.6. Industrii suport pentru ramura 38: fabricarea produselor chimice de bază	30
3.4.7. Industrii suport pentru ramura 57: alte produse siderurgice	30
3.4.8. Industrii suport pentru ramura 65: industria altor mașini de utilizare specifică	30
3.4.9. Industrii suport pentru ramura 72: industria mijloacelor de transport rutier	30
3.4.10. Industrii suport pentru ramura 74: producția și repararea mijloacelor de transport feroviar și a materialului rulant	31
3.4.11. Industrii suport pentru ramura 77: producția de mobilier	31
3.5. Metodologia lui Porter: politici guvernamentale	31
3.5.1. Subvenții	31
3.5.2. Impozite	33
3.5.3. Politici salariale	34
3.5.4. Politici privind învățământul și activitatea de cercetare-dezvoltare ..	34
Anexe	35

Partea a II-a: *Analiza principalelor ramuri care produc pentru piața internă*

1. Schimbări structurale în principalele ramuri care produc pentru piața internă: ramuri de consumuri intermediare (1999/1989)	52
1.1. Poziția din cadrul economiei	52
1.2. Metodologia lui Porter: condiții generale	56
1.2.1. Resurse umane	56
1.2.2. Resurse de capital	60
1.2.3. Infrastructura	62
1.2.4. Resurse fizice	63
1.3. Metodologia lui Porter: condiții de cerere	65

1.3.1. Cererea internă	65
1.3.2. Cererea externă	67
1.4. Metodologia lui Porter: industrii suport	68
1.5. Metodologia lui Porter: politici guvernamentale	72
1.5.1. Subvenții	72
1.5.2. Impozite	73
1.5.3. Politici salariale	74
1.5.4. Politici privind învățământul și activitatea de cercetare-dezvoltare	74
2. Schimbări structurale în principalele ramuri care produc pentru piața internă: ramuri care produc pentru consumul final (1999/1989)	75
2.1. Poziția în cadrul economiei	75
2.2. Metodologia lui Porter: condiții generale	77
2.2.1. Resurse umane	77
2.2.2. Resurse de capital	80
2.2.3. Infrastructura	81
2.2.4. Resurse fizice	82
2.3. Metodologia lui Porter: condiții de cerere	83
2.3.1. Cererea internă	83
2.3.2. Cererea externă	84
2.4. Metodologia lui Porter: industrii suport	84
2.5. Metodologia lui Porter: politici guvernamentale	89
2.5.1. Subvenții	89
2.5.2. Impozite	89
2.5.3. Politici salariale	90
2.5.4. Politici privind învățământul și activitatea de cercetare-dezvoltare	90
3. Schimbări structurale în principalele ramuri care produc pentru piața internă: ramuri care produc pentru formarea brută de capital fix (1999/1989)	91
3.1. Poziția în cadrul economiei	91
3.2. Metodologia lui Porter: condiții generale	92
3.2.1. Resurse umane	92
3.2.2. Resurse de capital	94
3.2.3. Infrastructura	95
3.2.4. Resurse fizice	95
3.3. Metodologia lui Porter: condiții de cerere	96
3.3.1. Cererea internă	96
3.3.2. Cererea externă	97
3.4. Metodologia lui Porter: industrii suport	97

3.5. Metodologia lui Porter: politici guvernamentale	98
3.5.1. Subvenții	98
3.5.2. Impozite	99
3.5.3. Politici salariale	99
3.5.4. Politici privind învățământul și activitatea de cercetare-dezvoltare	99
Anexe	100
Bibliografie	121

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.1. Modelarea economiei românești

Tema de cercetare:

Cercetări privind utilizarea elementelor de modelare markoviană și a corelațiilor dintre ele în vederea dezvoltării de prognoze ale economiei românești

Coordonator: dr. Mariana Nicolae CS II

Colectiv de autori: dr. Radu Șerbulescu CS III; drd. Cristian Stănică CS III

CUPRINS

Introducere	1
1. Stadiul pe plan mondial al evoluției unor fenomene economice cu ajutorul modelării markoviene	4
2. Considerații teoretice	8
2.1. Formularea problemei	8
2.2. Modele markoviene demografice.....	11
2.3. Modele pentru dinamica forței de muncă	14
2.4. Modele pentru analiza mobilității forței de muncă	23
2.4.1. Mobilitatea forței de muncă în diverse sectoare ale economiei	23
2.4.2. Model Markov pentru predicția perioadei de școlarizare și a numărului de absolvenți ce vor fi angajați	28

2.4.3. Lanțuri cu legături complete	31
3. Aplicații ale proceselor Markov pentru economia României	39
3.1. Situația macro-economică pe perioada 1990-2002	39
3.2. Estimarea mobilității salariaților în piața forței de muncă în România cu ajutorul lanțurilor Markov și prognoza acesteia	52
3.3. Studiul evoluției procesului de școlarizare prin modele de tip Markov	62
4. Concluzii	69
Bibliografie	74

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE PROGNOZĂ ECONOMICĂ

Tema de cercetare:

Inflația și modelarea acesteia

Coordonator: dr. Elena Pelinescu, CP I

Colectiv de autori: Mihaela Lidia Ionescu, cercetător științific; Sorina Enache, asistent cercetare studii medii

Colaboratori externi: Alexandrina Simache, director Comisia Națională de Prognoză

CUPRINS

Introducere	1
1. Abordare generală a inflației. Aspecte teoretice și evoluții	3
1.1. Aspecte teoretice privind inflația	3
1.2. Inflația de bază. Aspecte teoretice și practice	7
1.3. Evoluția inflației în România între 1990-2003	14
1.4. Inflația în Programul de Preaderare al României la UE	22
2. Privire generală asupra literaturii de specialitate	25
2.1. Modele ale inflației aplicate în diferite țări	25
2.2. Modelarea inflației din România în literatură	29
3. Modelarea pe termen scurt a inflației	33
3.1. Prezentarea modelului ARIMA	33
3.2. Modelarea inflației cu Vectori Autoregresivi	45
Bibliografie	52
Anexe	57

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirișescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIETII

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Programul:

II. Evaluarea stării sociale a României - ESSOR
Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Temă de plan nr. 1. Sărăcie, excluziune și riscuri sociale

Coordonator: dr. Cătălin Zamfir

Colectiv de autori: M. Stanciu; S. Ilie; M. Stănculescu; M. Surdu; A. Dan; M. Teodorescu;
S. Preda; S. Vonica; L. Stoica; C. Doboș; D. Arpinte; M. Preotesi; L.
Surdu

CUPRINS

1. Înainte de tranziție	2
2. România în tranziție: căderea economică și agravarea problemelor sociale	3
3. Sărăcie și excluziune socială în România de astăzi	6
4. Cauzele sărăciei	7
5. Excluziunea socială	12

Anexa A

Sărăcie, excluziune socială, incluziune socială. Considerații teoretice	25
Sărăcie versus excluziune socială	25
Surse și forme ale excluziunii	28
Incluziunea socială	28
Promovarea incluziunii sociale în cadrul Țărilor Membre UE	29

Anexa B

Precizarea în rândul familiilor de salariați – factori, mecanisme 32

Precizări conceptuale și metodologice 32

Anexa C

Excluziune și acces în sfera consumului de bunuri și servicii al populației 36

Excluderea de la consumul de bunuri și servicii pe scară largă – o problemă acutizată în anii tranziției 36

Veniturile populației majoritare sunt mult prea scăzute în raport cu nevoile de consum vizând integrarea socială normală 36

Agravarea subnutriției cronice 37

Problema consumului excesiv de băuturi alcoolice, tutun și narcotice 38

Anexa D

Profesionalizarea serviciilor de asistență socială. O analiză comparativă 40

Anexa E

Calitatea educației în școlile cu un procent ridicat de elevi romi 43

Evaluarea calității educației prin rezultatele școlare ale elevilor 44

Calitatea educației din perspectiva resurselor materiale 44

Calitatea educației din perspectiva resurselor umane 45

Anexa F

Politici sociale pentru romi 46

Etape ale construirii politicilor sociale pentru romi 48

Obstacole în dezvoltarea politicilor sociale pentru romi 48

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIETII

Programul:

II. Evaluarea Stării Sociale a României - ESSOR
Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Construirea unui set de indicatori ai sărăciei excluziunii/incluziunii sociale ca bază pentru planul național de acțiune anti-sărăcie și promovare a incluziunii sociale

Coordonator: dr. Cătălin Zamfir

Colectiv de autori: Simona Ilie; Lucian Pop; Adrian Dan; Mihaela Teodorescu; Raluca Popescu; Ileana Neamțu; Cristina Doboș; Simona Vonica

CUPRINS

Introducere	2
Baza de date privind monitorizarea sărăciei	3
Structura BD cu indicatori de monitorizare	3
Indicatori și domenii ai BD	4
Utilizare BD	4
Anexe	6

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Programul:

II. Evaluarea stării sociale a României - ESSOR
Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Diagnoza anuală a calității vieții

Coordonator: Prof. dr. Ioan Mărginean

Colectiv de autori: Prof. dr. Ioan Mărginean; Iuliana Precupețu; Ana Maria Preoteasa;
Ana Bălașa; Claudia Petrescu; Marius Strâmbeanu; Ștefan Ștefănescu;
Raluca Popescu; Dan Constantin Rădulescu; Narcisa Fornea;
Gabriela Neagu; Sorin Cace; Adrian Dușa; Dana Nițulescu; Mariana
Dan; Cristina Băjenaru.

CUPRINS

1. Calitatea vieții în România 1990-2003	2
Introducere	3
1.1. Condiții de viață	4
1.2. Mediul social	16
1.3. Temeri ale populației	24
1.4. Mediul politic	26
1.5. Viața profesională	30
1.6. Viața personală	34
2. Puncte suport și elemente critice în evoluția calității vieții	1
Introducere	1
2.1. Analiza punctelor de suport și a elementelor critice în calitatea vieții	1

2.1.1.	Calitatea vieții personale	4
2.1.2.	Calitatea vieții sociale	11
2.1.3.	Relația individ-societate	15
2.1.4.	Satisfacția – insatisfacția cu viața	19
Concluzii		19
3.	Indicatori ai calității vieții. Aspecte metodologice	1
3.1.	Indicatorii calității vieții. Aspecte metodologice	1
3.1.1.	Tipuri de indicatori ai calității vieții	1
3.1.2.	Măsuri de disimilaritate	4
3.1.3.	Măsurarea de similarității	7
3.1.4.	Procedura de clasificare	9
3.2.	Asupra unor indicatori de tip medie	10
Introducere		10
3.2.1.	O abordare axiomatică	10
3.2.2.	Indicatori de medie	11
3.2.3.	Concluzii	16
3.3.	Studiu asupra eficacității procedurii de eșantionare	17
3.3.1.	Procedura de eșantionare	17
3.3.2.	Modelul statistic	18
3.3.3.	Comportamentul caracteristicii W în condiții de nonrăspuns	19
3.3.4.	Cazul variabilelor dihotomice	20
3.3.5.	Concluzii finale	21
4.	Calitatea vieții de familie în România	1
Introducere		1
4.1.	Percepția vieții de familie	3
4.2.	Familia cu mulți copii – o problemă specială	7
4.3.	Concluzii	14
5.	Politicile sociale românești de promovare a accesului la educație	1
5.1.	Importanța și semnificația temei	3
5.1.1.	Definirea și importanța conceptului de educație	3
5.1.2.	Scopul și semnificația temei	3
5.1.3.	Obiective și ipoteze le cercetării	4
5.1.4.	Metodologia de abordare a temei de cercetare	4
5.2.	Aspecte istorice privind politicile sociale de promovare a accesului la educație, 1848-2000	11
5.2.1.	Cadrul istoric general	11

5.2.2.	Acumulări înregistrate de instituțiile de educație și învățământ din România înainte de 1848	13
5.2.3.	Educația și învățământul în România 1848-1900	15
5.2.4.	Educația și învățământul în România 1900-1948	24
5.2.5.	Educația și învățământul în România 1948-1989	39
5.2.6.	Educația și învățământul în România 1989-2000	53
5.2.7.	Concluzii preliminare	61
5.3.	Sistemul educațional românesc în comparație cu unele sisteme similare europene (Bulgaria, Polonia)	1
5.3.1.	Introducere	1
5.3.2.	Politici sociale de promovare a accesului la educație derulate în Bulgaria	2
5.3.3.	Politici sociale de promovare a accesului la educație derulate în Polonia	21
5.3.4.	Concluzii preliminare	38
6.	Educație, inserție și mobilitate profesională și calitatea vieții	1
6.1.	Introducere	2
6.2.	Sistemul de învățământ	3
6.3.	Piața forței de muncă	9
6.4.	Inserție și mobilitate profesională	13
7.	Piața muncii – Județul Teleorman studiu de caz	1
7.1.	Prezentarea județului	3
7.2.	Evoluția ocupării în perioada 1990-2003	4
7.3.	Precizări metodologice	7
7.3.1.	Ocuparea forței de muncă	9
7.3.2.	Comportamentul pe piața muncii	12
7.4.	Politica de creștere a ocupării populației	16
8.	Contribuția sectorului neguvernamental la realizarea unor obiective ale politicilor sociale și ameliorarea calității vieții populației	1
8.1.	Contextul economic, social, politic și cultural al dezvoltării societății civile în România: constrângeri și oportunități pentru organizațiile neguvernamentale	3
8.1.1.	Contextul economic și social	3
8.1.1.1.	Starea economiei în ultimul deceniu. Caracterizare generală	3
8.1.1.2.	Sărăcia și excluziunea socială. Grupurile de risc social	4
8.1.1.3.	Politicile sociale și ocuparea forței de muncă	5
8.1.1.4.	Educație, formare profesională și tineret	8

8.1.2. Contextul politic	9
8.1.2.1. Evaluări generale	9
8.1.2.2. Suportul social pentru democrație	11
8.1.2.3. Suportul pentru aderarea la Uniunea Europeană	12
8.1.2.4. Suportul pentru dezvoltarea societății civile	12
8.1.3. Contextul cultural	13
8.1.3.1. Valori și comportamente pro-asociative	13
8.1.3.2. Cultura civică și politică	14
8.2. Contribuția sectorului neguvernamental la realizarea unor obiective ale politicilor sociale și ameliorarea calității vieții populației	15
8.2.1. Grupurile țintă (grupuri de risc social)	15
8.2.2. Elemente privind impactul programelor finanțate de UE și alți donatori	17
8.2.2.1. Rezultatele proiectelor. Tipuri de servicii oferite	17
8.2.2.2. Beneficiarii programelor	19
8.2.3. Implicarea societății civile, a organizațiilor neguvernamentale în combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale	22
9. RODA- de la date disparate la o arhivă națională de date sociale	1
Introducere	1
9.1. Arhiva – intermediar între utilizator și proprietar	4
9.2. Activități specifice arhivării datelor sociale	12
9.3. Descrierea studiilor. Arhive românești de date sociale	17

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Programul:

II. Evaluarea stării sociale a României - ESSOR
Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Grupuri sociale și stilul de viață

Autor: dr. Laureana Urse, CS I

CUPRINS

1. Stilul de viață	3
1.1. Cercetarea stilului de viață	3
1.1.1. Experiența ungară	3
1.1.2. Experiența franceză	4
1.1.3. Experiența americană	4
1.1.4. Stilul de viață și calitatea vieții	5
1.1.5. Stilul de viață în abordarea cercetătorilor români	6
1.2 Ce este stilul de viață?	8
1.2.1 Definiții și abordări ale stilului de viață	8
1.2.2 Diversitatea, uniformizarea și durata stilurilor de viață	13
1.2.3 Contextul românesc al stilului de viață	14
2. Cum trăiesc românii	17
2.1. Gospodăria și locuirea	17
2.1.1. Mărimea gospodăriei	17
2.1.2. Proprietățile gospodăriei	18
2.1.3. Înzestrarea gospodăriei	18

2.1.4. Intenții de achiziționare	19
2.1.5. Tipul locuinței	19
2.1.6. Mărimea locuinței	20
2.1.7. Dificultăți de locuire	20
2.2. Munca și timpul de lucru	20
2.2.1. Programul de lucru	20
2.2.2. Situarea locului de muncă	20
2.2.3. Calificarea și locul de muncă	21
2.3. Banii, cheltuielile și datoriile	22
2.4. Timpul liber	24
2.4.1. Familie și prieteni	24
2.4.2. Destindere și informare	25
2.4.3. Mișcare și natură	25
2.4.4. Călătoriile	26
2.5. Consumul de băuturi	27
3. Grupuri sociale și stiluri de viață	30
3.1. Premise teoretice (stilul de viață și grupuri sociale)	30
3.2. Obiective de cercetare	32
3.3. Metodologia cercetării	37
3.4. Unele concluzii	38
Bibliografie selectivă	40

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Programul:

II. Evaluarea stării sociale a României - ESSOR
Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Calitatea vieții comunităților etnice din România

Coordonator: J. Mictat

Autor: Gârlan A. Mictat

CUPRINS

1. Obiectivele temei	3
2. Date primare de demografie istorică	5
3. Studiu de statistică comparată, privind repartizarea populației pe locuințe și suprafețe locuibile cu referire la comunitatea turcă	16
4. Studiu de statistică comparată pe ramuri și subramuri economice cu referire la comunitatea turcă	30
5. Studiu de statistică comparată ocupațională cu referire la comunitatea turcă ..	30
6. Perioade culturale turco-islamice în România, de la origini până în prezent	37
7. Construirea grupului etnic e cercetare	48
8. Chestionarul TR – 40 pentru cercetări de calitatea vieții în grupuri minoritare.	53
9. Percepția calității vieții comunității turce din România în anul 2003	59
Bibliografie	75

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Tema de cercetare:

Calitatea vieții unei clase renăscute în procesul tranziției: clasa țărănească
Temă de plan 2002-2003

Autor: Gheorghe Socol

CUPRINS

Notă explicativă	2
Cadrul de viață și calitatea vieții țărănimii în perioada comunistă	3
1. Câteva considerații preliminare	3
2. Viața țărănimii în perioada socialistă	12
Viața țărănimii și satului în perioada de tranziție	21
1. Reconstituirea clasei țărănești după revoluția din 1989	21
2. Calitatea vieții rurale la începutul tranziției	34
3. Impactul tranziției asupra calității vieții în mediul rural	51
4. Note	67
5. Anexe	70

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIETII

Tema de cercetare:

Resurse, valori, strategii de viață și legitimarea politicilor sociale

Temă de plan 2002-2003.

Coordonator: Bogdan Voicu

Colectiv de autori: Bogdan Voicu; Mădălina Voicu; Adrian Dan; Monica Șerban;
Cristina Băjenaru; Dana Nițulescu; Ana Bleahu; Simona Vonica

CUPRINS

Prezentare generală a lucrării	4
Partea I: Resurse și strategii de viață	9
Postcomunismul: surse, instituții și strategii individuale	9
Vecinătatea urbană la locuire	93
Volunteering in East Europe: One of the missing links?	115
Factor affecting Household-level involvement in Rural Non-Farm Economic Activities in two communities in Dolj and Brașov judete, Romania	132
Teorii ale migrație internațională	144
International Circular Migration to Spain – A Case Study	161
Partea a II-a: Politici sociale: legitimitate, tendințe contemporane	174

Legitimitatea politicilor sociale	174
Redefining social welfare under the impact of globalization	191
Rolul administrației publice locale în furnizarea bunăstării sociale	197
Housing Policy in Romania on Transition: between State Withdrawal and Market Collapse	212
Grander values dynamics: Towards a common European pattern?	229

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Tema de cercetare:

Minimul de trai, concept evaluativ al calității vieții

Autor: dr. Adina Mihăilescu

CUPRINS

Cuvânt de introducere	5
1. Conceptul de minim de trai	8
2. Metoda normativă de calcul al minimului de trai decent și de subzistență după metoda ICCV	16
2.1. Metodologia de calcul al minimului de trai decent și de subzistență pentru o familie de doi adulți activi din mediul urban, cu doi copii în întreținere, aplicată în I.C.C.V.	16
2.2. Metodologia de calcul al minimului de trai decent și de subzistență pentru o familie de agricultori din mediul rural, cu doi copii în întreținere, aplicată în I.C.C.V.	20
3. Sărăcia ca fenomen social	24
3.1. Metodologii de măsurare a acesteia	24
3.1.1. Excluziunea	25
3.1.1.1. Handicap și inadaptare	25
3.1.1.2. Deprivarea	26
3.1.2. Insuficiența resurselor	28
3.1.3. Precaritatea	28
3.2. Relativitatea și insuficiența conceptelor de sărăcie	30
3.2.1. Pragul monetar al sărăciei	30

3.2.2. Pragul sociologic al sărăciei	34
3.2.3. Pragul psihologic al sărăciei	36
3.3. Incidența sărăciei în România	37
4. Măsurarea sărăciei prin metoda subiectivă, în cadrul programului de cercetare „Diagnoza calității vieții” 1990-2000	45
Bibliografie	49
Anexe	53

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE CERCETARE A CALITĂȚII VIEȚII

Tema de cercetare:

Calitatea vieții unei clase renăscute în procesul tranziției: clasa țărănească

Autor: George Socol

CUPRINS

Notă explicativă	2
1. Cadrul de viață și calitatea vieții țăranimii în perioada comunistă	3
1.1. Câteva considerații preliminare	3
1.2. Viața țăranimii în perioada socialistă	12
2. Viața țăranimii și a statului în perioada de tranziție	21
2.1. Reconstruirea clasei țărănești după revoluția din 1989	21
2.2. Calitatea vieții rurale la începutul tranziției	34
2.3. Impactul tranziției asupra calității vieții în mediul rural	51
2.4. Note	67
2.5. Anexe	70

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE ECONOMIA INDUSTRIEI ȘI SERVICIILOR

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE ECONOMIA INDUSTRIEI ȘI SERVICIILOR

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.2. Elemente de fundamentare a Planului Național de dezvoltare economico-socială a României

Tema de cercetare:

Modernizarea serviciilor de comunicații pentru susținerea dezvoltării regionale din România la nivelul cerințelor UE

Coordonator: dr. Daniel Fistung

Colectiv de autori: dr. Daniel Fistung; Daniela Antonescu; Teodor Popescu

CUPRINS

Cuvânt înainte	3
1. Cerințe europene privind modernizarea comunicațiilor	6
1.1. Situația actuală a sectorului de telecomunicații în UE	6
1.2. Politici și priorități comunitate	10
1.3. Cerințe rezultate pentru România din acquis-ul comunitar în domeniul telecomunicațiilor	15
2. Premise ale modernizării comunicațiilor din România	24
2.1. Elemente ale strategiei și reglementare a sectorului de comunicații din România	25
2.1.1. Elemente ale strategiei naționale a sectorului	25
2.1.2. Reglementarea domeniului comunicațiilor	27
2.2. Evoluția sectorului comunicații în România	31

2.3. Decalaje existente între condiția actuală a sectorului de comunicații din România și cea din UE	41
2.3.1. Piața echipamentelor și oferta de servicii pe piața europeană	41
2.3.2. Pași făcuți de sectorul românesc de comunicații în direcția europeană	43
2.3.3. Monopolul în comunicații și politica de demonopolizare din România	45
2.3.4. Tendințe de evoluție sectorului	47
3. Evoluții și tendințe ale sectorului de comunicații la nivelul regiunilor de dezvoltare din România	52
3.1. Situația actuală a sectorului de comunicații la nivelul regiunilor de dezvoltare din România	55
3.1.1. Comparații între evoluția sectorului de comunicații la nivel național și regional – situația națională	56
3.1.2. Evoluții ale sectorului de comunicații la nivelul regiunilor de dezvoltare din România	58
3.2. Concentrarea regională în domeniul comunicațiilor	67
3.3. Un posibil model de determinare a influenței nivelului de dezvoltare regională, în funcție de gradul de concentrare a serviciilor de comunicații ..	71
Concluzii	78
Bibliografie	80
Anexe	81

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE ECONOMIA INDUSTRIEI ȘI SERVICIILOR

Programul:

**Combinarea optimă a factorilor de producție din industria extractivă
și a energiei electrice în scopul creșterii competitivității
economiei românești (2002-2004)**

Tema de cercetare:

*Stabilirea prețurilor materiilor prime și a tarifelor energiei electrice și competitivitatea
produselor industriale românești*

Coordonator: Marius Bulearcă

Colectiv de autori: Corneliu Russu; Marius Bulearcă; Mariana Bădileanu; Cristian Sima;
Cornelia Neagu; Marian Comșa

CUPRINS

Introducere	4
1. Modul de formare și nivelul prețurilor materiilor prime și energiei electrice, practicate pe plan mondial și în România	5
1.1. Formarea prețurilor minereurilor	5
1.2. Formarea prețurilor produselor petroliere	12
1.3. Formarea prețurilor cărbunilor	24
1.4. Abordări teoretice și practice ale formării prețurilor energiei electrice	28
1.4.1. Raportul dintre costuri și prețuri	31
1.4.2. Formarea prețurilor energiei electrice	32
Concluzii	39

2. Implicații ale restructurării industriilor extractivă și energetică asupra prețurilor tarifelor	42
2.1. Restructurarea industriei miniere și impactul acesteia asupra prețurilor minereurilor	42
2.2. Restructurarea industriei extractive a hidrocarburilor și impactul acesteia asupra prețurilor produselor petroliere	44
2.3. Restructurarea industriei carbonifere și impactul acesteia asupra prețurilor cărbunelui	50
2.4. Restructurarea sectorului energetic și impactul acesteia asupra prețurilor energiei electrice	55
Concluzii	60
3. Considerații privind eficiența utilizării materiilor prime și a energiei electrice în industrie	61
3.1. Ramura „minereurilor feroase și neferoase” (COD A05)	63
3.2. Ramura „țiței, produse petroliere” (COD A03)	65
3.3. Ramura „gaze naturale” (COD A04)	67
3.4. Ramura „cărbune, cocs” (COD A02)	68
3.5. Ramura „energie electrică și termică, apă, gaze” (COD A24)	70
Concluzii	73
4. Abordări metodologice ale interdependențelor dintre prețurile materiilor prime și energiei și competitivitatea produselor industriale	74
4.1. Indicatori relevanți privind factorii care determină prețul și calitatea sectoarelor extractiv și energetic	74
4.2. Indicatori de evaluare a competitivității produselor industriale	79
4.3. Stabilirea variabilelor endogene și exogene care influențează competitivitatea produselor industriale	80
4.4. Elemente metodologice ale interdependențelor dintre prețurile materiilor prime și energiei și competitivitatea produselor industriale	82
Anexe	85

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE ECONOMIA INDUSTRIEI ȘI SERVICIILOR

Programul:

**Contribuția întreprinderilor mici și mijlocii la dezvoltarea Societății Informaționale
în România (2002-2005)**

Tema de cercetare:

*Piața serviciilor informaționale oferite de întreprinderile mici și mijlocii economiei naționale
(tema 5)*

Coordonator: dr. Daniel Mărguș

CUPRINS

1. Structura pieței serviciilor informaționale în România	2
1.1. Domeniile specifice pieței serviciilor SI	2
1.2. Principalii „actori” ai pieței SI	3
1.2.1. Asociația operatorilor de telecomunicații din România (AOTR)	3
1.2.2. Asociația de comunicații prin cablu – ACC	3
1.2.3. Asociația pentru Tehnologia Informației și Comunicații din România – ATIC	4
1.2.4. Asociația Națională a Industriei de Software și Servicii din România (ANIS)	5
1.2.5. Asociația Națională a Internet Service Providerilor din România (ANISP)	6
1.2.6. Asociația Română pentru Industria Electronică și Software (ARIES)	8
2. Piața guvernamentală a SI	9
2.1. Sistemul Electronic Național	10
2.1.1. Prezentare generală	10

2.1.2. Serviciile publice ce vor fi furnizate prin intermediul mijloacelor electronice	12
2.1.3. Proiecte de extindere a SEN	13
2.2. Sistemul Electronic pentru Achiziții Publice (SEAP)	14
2.3. Colectarea electronică a datelor statistice	17
2.4. Autorizațiile de transport	19
2.5. Aplicații soft pentru sănătate	20
2.6. Sistemele electronice de încasare a impozitelor și taxelor locale	21
2.7. Cartea electronică de identitate	22
2.8. Gestionarea electronică a forței de muncă	23
3. Mecanisme de funcționare și reglare a pieței SI	23
3.1. Piețe relevante	23
3.1.1. Piețe relevante gros	23
3.1.2. Piețe cu amănuntul	24
3.2. Securitatea datelor de informații	25
3.3. Semnătura electronică	26
3.4. Obligațiile furnizorilor de servicii ale societății informaționale	28
4. Servicii de internet	30
4.1. Zece ani de internet în România	31
4.2. Internet banking	33
4.3. Plățile cu card	34
4.4. Comerțul electronic	35
4.5. Internet-cafe	36
5. Piața serviciilor de soft	36
5.1. Specialiștii soft	36
5.2. Certificarea europeană în IT	38
5.3. Parcurile tehnologice de software	39
6. Serviciul universal	41
6.1. Serviciul universal în telecomunicații	41
6.2. Serviciile poștale	42
Concluzii	45
Anexe	49
Anexa 1 Asociația operatorilor de Telecomunicații din România	49
Anexa 2 Asociația de comunicații prin cablu ACC	49

Anexa 3 Asociația pentru Tehnologia Informației și Comunicații din România (ATIC)	50
Anexa 4 Asociația Națională a Industriei de Software și Servicii din România (ANIS)	50
Anexa 5 Asociația Națională a Internet Service Provederilor din România (ANISP)	52
Anexa 6 Licențe de numerotație acordate	53
Legislația	54

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI
FINANCIARE ȘI MONETARE

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Finanțarea serviciilor de asigurări sociale și comerciale din perspectiva integrării României în
Uniunea Europeană și a maturizării mediului concurențial*

Coordonator: Ana Elena Moșneanu

Colectiv de autori: Felicia Alexandru; Titel Negru; Paul Tănăsescu

CUPRINS

1. Constituirea fondurilor de asigurării sociale și implicațiile lor asupra redistribuirii veniturilor bugetare	1
1.1. Principalele prestații de asigurări sociale	1
1.2. Sursele de finanțare ale asigurărilor sociale	6
1.3. Dificultățile financiare ale sistemului de pensii cauze și implicații	8
1.4. Alternative la sistemul public de pensii	16
1.5. Experiența europeană în domeniul finanțării asigurărilor sociale și comerciale, posibilități de implementare în economia românească	25
2. Evoluția fondurilor de asigurări comerciale în condițiile maturizării mediului concurențial	32

2.1. Aspecte privind evoluția reglementărilor în materia asigurărilor	32
2.2. Societățile de asigurare	37
2.3. Supravegherea pieței asigurărilor	42
2.4. Dezvoltarea sectorului privat în asigurări	45
2.5. Dezvoltarea asigurărilor generale	48
2.6. Dezvoltarea asigurărilor de viață	49
2.7. Implicarea băncilor pe piața asigurărilor din România	51
2.8. Piața asigurărilor - forța de muncă	52
2.9. Regimul fiscal - factor de stimulare al industriei asigurărilor	53
2.10. Intermediarii pe piața asigurărilor	56
2.11. Aspecte conceptuale - metodologice și normative privind fluxurile financiare ale societăților de asigurări și reasigurări	57
2.12. Dinamica fluxurilor financiare înregistrate pe piața asigurărilor și mediul concurențial al activității societăților de asigurări și reasigurări	85
Concluzii	100
Bibliografie	103
Anexe	104

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

III. Economia României și sistemul euro
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Impactul financiar al riscurilor ecologice asupra comportamentului subiecților economici

Coordonator: Mihail Dumitriu

Autor: Mihail Dumitriu

CUPRINS

1. Configurația factorială a riscurilor ecologice și relevanța financiară a acestora	1
1.1. Dimensiuni economice ale riscului ecologic	1
1.2. Definirea domeniului factorial al riscurilor ecologice	3
1.3. Evaluarea și analiza riscurilor ecologice	12
1.4. Expresia financiară a factorilor de risc	21
1.5. Abordarea matricială a riscurilor ecologice	23
2. Modalități de contabilizare financiară a riscurilor ecologice	25
2.1. Tipologia riscurilor ecologice	25
2.2. Rețeaua riscurilor ecologice	30
2.3. Arhitectura contabilă a rețelei poluării	33
2.4. Matricea intrări-ieșiri	34
2.5. Conturile capitalului natural	37
2.6. Evaluarea fluxurilor, stocurilor și activelor naturale	39
2.7. Matricea contabilă integrată mediu-economie	41

3. Impactul comportamentului financiar al agenților economici asupra activităților de protecție a mediului în perspectiva integrării României în Uniunea Europeană	48
4. Evaluarea costurilor asociate riscurilor de mediu și dimensionarea nevoilor financiare de protecție	62
4.1. Dificultăți practice în evaluarea costurilor de mediu	62
4.2. Metode pentru evaluarea costurilor de mediu	63
4.3. Costurile de mediu	65
4.4. Internalizarea costurilor protecției mediului	68
4.5. Tipologia instrumentelor economic- financiare si administrative privind internalizarea costurilor	71
4.6. Fondul de mediu - instrument de finanțare a investițiilor	73
4.7. Cheltuieli pentru protecția mediului în România	77
4.8. Determinarea eficienței costurilor ecologice	80
Bibliografie selectivă	84

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Managementul performanțelor financiare ale firmelor
în condițiile economiei de piață funcționale*

Coordonator: Mihail Dimitriu

Colectiv de autori: Cristina Cincă; Gheorghe Manolescu; Cristina Gheorghe

CUPRINS

1. Măsurarea performanței financiare și strategia firmei	1
1.1. Strategia firmei - tipologie și caracteristici	1
1.2. Impactul similarităților și deosebirilor în ceea ce privește strategia firmelor asupra performanțelor acestora	5
1.3. Metode de măsurare a performanței financiare ca instrumente în analiza diferitelor opțiuni strategice	13
2. Performanțele financiare ale firmei într-un mediu incert	21
2.1. Risc și incertitudine în cadrul determinării performanțelor financiare	21
2.2. Principiile generale de stabilire a performanțelor financiare a firmei într-un mediu incert	23
2.3. Problematika finanțării incertitudinii și a riscurilor în raport cu performanțele financiare ale firmei	25

2.4. Aspecte privind definirea performanțelor financiare ale firmei într-un mediu incert	26
2.5. Managementul financiar și performanța financiară într-un mediu incert	30
2.6. Strategii de conducere în condiții de incertitudine	36
2.7. Sistemul de planificare bazat pe capabilități	38
3. Rețeaua indicatorilor diagnosticului financiare și impactul inflației asupra acesteia	51
3.1. Obiectivele studiului	51
3.2. Structura studiului	51
3.3. Conceptul de diagnostic financiar al firmei	51
3.4. Semioza diagnosticului financiar	53
3.5. Trăsăturile rețelei de indicatori ai diagnosticului financiar	55
3.6. Arhitectura rețelei indicatorilor	57
3.7. Impactul inflației asupra rețelei de indicatori	65
3.8. Tehnici de ajustare a implicațiilor inflației	69
4. Relația rentabilitate - risc în fundamentarea deciziei de investiții a firmei	72
4.1. Decizia de investiții la nivel corporativ	72
4.2. Fundamentarea deciziei de investiții pe baza relației rentabilitate – risc	85

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării în Uniunea Europeană – ESEN 3

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Arhitectura piețelor financiare românești în perspectiva armonizării europene

Coordonator: Floarea Iordache

Colectiv de autori: Floarea Iordache; Gheorghe Manolescu; Ene Dinga; Silviu-Marius Șeitan; Camelia Milea; Georgiana Chițica ; Iuliana Parfionov; Florin Răzvan Bălășescu; Gabriela Oprișănescu-Piciu

CUPRINS

1. Banca Națională a României (B.N.R.) - viitoare membră a Sistemului European al Băncilor Centrale (S.E.B.C.) (cu referire specială privind participarea B.N.R. la piața monetară românească) 1
 - 1.1. Introducere 1
 - 1.2. Uniunea Economică Monetară (U.M.) și instituțiile sale: Banca Centrală Europeană (B.C.E.) și Băncile Centrale Naționale (B.C.N.). Rolul lor pe piața monetară comunitară 2
 - 1.3. Poziția și rolul B.N.R., ca viitoare membră a S.E.B.C., pe piața financiară din România (cu referire specială la piața monetară românească) 6

2.	Contabilizarea în rețea a fluxurilor financiare pe piețele financiare integrate	26
2.1.	Rețeaua piețelor financiare integrate	26
2.2.	Contabilitatea în rețea a fluxurilor financiare	28
2.3.	Matricea operațiunilor financiare	32
2.4.	Matricea operațiunilor financiare ale României	35
3.	Consolidarea sistemului bancar. Concept și cuantificare	38
3.1.	Semnificația conceptului de „consolidare a sistemului bancar comercial” (csbe)	38
3.2.	Indicator de cuantificare a stării consolidate a SBCA. Vectorul de stare consolidată a SBCA	41
3.3.	Analiza procesului de stabilizare/consolidare a SBCA	43
3.4.	Concluzii parțiale	45
3.5.	Direcții de continuare a cercetării	46
4.	Aspecte ale competiției pe piața bancară în condițiile integrării europene	48
4.1.	Introducere	48
4.2.	Scopul capitolului	49
4.3.	Metodologie de studiu și problematică	49
4.4.	Competiția bancară	50
4.5.	Efecte macroeconomice ale creșterii nivelului competițional pe piața bancară a Uniunii Europene	55
4.6.	Concluzii	71
5.	Aspecte ale pieței valutare românești în perspectiva integrării europene	72
5.1.	Evoluția pieței valutare și politica cursului de schimb în perioada de tranziție	72
5.2.	Aspecte practice privind convertibilitatea monedei naționale	81
5.3.	Câteva din implicațiile procesului de aderare la Uniunea Europeană asupra monedei naționale	83
5.4.	Evoluții și influențe ale cursului de schimb	84
5.5.	Concluzii	89
6.	Piața de capital din România - creare, organizare, funcționare. Present și perspective	92
6.1.	Conținutul și rolul pieței de capital	92
6.2.	Crearea pieței de capital în România în perioada tranziției	94
6.3.	Bursa de valori București	97
6.4.	Sistemul pieței RASDAQ	101
6.5.	Evoluția indicatorilor pieței românești de capital în perioada 2000 - iunie 2003	103

6.6. Perspectivele de dezvoltare ale pieței românești de capital	109
7. Instabilitatea piețelor financiare internaționale și problemele constituirii unei noi arhitecturi financiare	112
7.1. Care sunt progresele realizate privind arhitectura financiară internațională?	112
7.2. Domeniile în care s-au realizat progrese	117
7.3. Domeniile în care s-au realizat progrese inadecvate	118
7.4. Politica economică	120
7.5. Sugestii pentru accelerarea și adâncirea reformei financiare internaționale	120
8. Instituțiile financiare și fundamentele instituționale ale economiei de piață în contextul aderării României la Uniunea Europeană	122
8.1. Aspecte ale dezvoltării sistemului financiar	122
8.2. Aspecte ale dezvoltării sistemului guvernării firmei	122
8.3. Relațiile dintre sistemul financiar și sistemul guvernării firmei	124
9. Metode de evaluare a riscului utilizate în managementul bancar	128
9.1. Metode de evaluare a riscului de creditare	128
9.2. Metode de evaluare a riscului de faliment	133
9.3. Utilizarea metodelor informatice în fundamentarea deciziilor de creditare	135
9.4. Problematika riscului bancar în România	138
Bibliografie	140
Anexe	143

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Starea și evaluarea financiar monetară a economiei românești
(piețe financiare: emergentă, fluxuri și mecanisme de transmitere)*

Coordonator: Camelia Băltărețu

Colectiv de autori: Camelia Băltărețu; Emil Dinga; Gheorghe Manolescu

CUPRINS

1. Cuantificare și măsurare pe baze vectoriale a stării dinamicii macroeconomice	1
1.1. Particularități ale procesului economic din perspectiva măsurării	1
1.2. Cauzalitatea economică	2
1.3. Computațional și non-computațional în evaluarea procesului economic	6
1.4. Timp și spațiu economic	7
1.4.1. Timpul economic	7
1.4.2. Spațiul economic	9
1.5. Metode de bază în măsurarea și evaluarea economică	10
2. Piețele financiar-monetare în perioada de tranziție. Construirea vectorilor de stare financiar-monetare	12
2.1. Conceptul de piață financiară. Emergența conceptuală a piețelor financiare ...	12
2.1.1. Introducere	12

2.1.2. Criterii de urgență conceptuală a piețelor financiare	13
2.2. Mecanismul de constituire a piețelor financiare	17
2.3. Mecanismul de transmitere a impulsului simbolic între piețele financiare	21
2.4. Construirea vectorilor de stare a piețelor financiare	26
2.4.1. Ipotezele metodologice	27
2.4.2. Parametri de stare	30
2.4.3. Vectorii de stare	31
2.4.4. Indicatorii de stare	32
3. Vectorul agregat al stării financiar-monetare. Construirea traiectoriei financiar-	
monetare	34
3.1. Introducere	34
3.2. Prima problemă	34
3.3. A doua problemă	42
3.4. A treia problemă	44
4. Indicatorii arhitecturali ai fluxurilor financiare	49
4.1. Conceptele esențiale și derivate	49
4.1.1. Indicatorii economici (IND)	49
4.1.2. Arhitectura (ARH)	49
4.1.3. Traseul deductiv (TRD)	50
4.1.4. Interdependența corelativă (IDC)	51
4.1.5. Interacțiunea determinativă (ITD)	51
4.1.6. Ierarhia indicatorilor (IRI)	51
4.2. Traseele deductive (derivate)	52
4.2.1. Traseul productiv (TPR)	52
4.2.2. Traseul repartiției, distributiv (TRD)	53
4.2.3. Traseul financiar (TRF)	54
4.2.4. Traseul finanțării (TFN)	55
4.2.5. Traseul patrimonial (TPT)	56
4.2.6. Traseul acumulării (TAC)	58
4.2.7. Traseul extern (TEX)	58
4.3. Interdependențele corelative (ID)	65
4.4. Interacțiunile determinative (IC)	66
4.5. Ierarhia indicatorilor	67
4.6. Arhitectura indicatorilor	68
Bibliografie	74

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Disfuncționalități ale managementului public și riscurile bugetare asociate în condițiile
integrării în Uniunea Europeană*

Coordonator: Silviu Ionașcu

Colectiv de autori: Silviu Ionașcu; Costin Gheorghiu; Cătălin Drăgoi; Delia Nedu; Elena
Pădurean; Emil Dinga; Anca Moraru

CUPRINS

1. Reforma fiscală în perioada de tranziție. Învățămintele, perspective	1
1.1. Concepte de bază privind o reformă fiscală eficientă	1
1.2. Tipuri de prelevări obligatorii	2
1.3. Diversitatea modelelor de fiscalitate	5
1.4. Aspecte privind reglementarea impozitelor indirect în România	6
1.5. Câteva comparații internaționale	12
1.6. Concluzii	16
2. Influența presiunii fiscale asupra economiei naționale	19
2.1. Considerații privind măsurarea presiunii fiscale	19
2.2. Efectele presiunii fiscale în România	21

2.3. Soluții pentru ieșirea din criză	27
2.4. Model matematic de măsurare a gradului de corelare a fiscalității cu PIB-ul	30
3. Posibilități de realizare a relaxării fiscale	33
3.1. Conținutul relaxării fiscale	33
3.2. Presiunea fiscală	34
3.3. Necesitatea reducerii presiunii fiscale din România- argument în favoarea realizării relaxării fiscale	40
3.4. Posibilități de realizare a relaxării fiscale în România	43
4. Aspecte metodologice privind evaziunea fiscală	49
4.1. Asupra generării comportamentului evazionist	49
4.2. Multiplicare și divizare în evaziunea fiscală	54
4.3. Asupra unei posibile curbe a comportamentului evazionist	64
5. Efectele adverse ale fiscalității	68
5.1. Metode și forme de manifestare ale evaziunii fiscale în Romania	68
5.2. Efectele fiscalității reflectate în eforturile de producție	76
5.3. Implicațiile sistemului fiscal asupra comportamentului agenților economici	84
6. Finanțarea serviciilor social și riscurile subdezvoltării acestora	89
6.1. Caracteristici generale ale cheltuielilor publice	89
6.2. Factorii care influențează creșterea cheltuielilor publice	92
6.3. Eficiența cheltuielilor publice și efectele subdezvoltării serviciilor sociale	93
6.4. Un posibil model matricial de determinare a nivelului cheltuielilor cu serviciile sociale pe categorii de beneficiari (asistență socială, alocații, pensii, ajutoare și indemnizații)	96
6.5. Concluzii	97
7. Moralitatea și eficiența alocării resurselor bugetare în România în condiții de constrângeri economice	99
7.1. Etica în procesul distribuirii veniturilor în societate	99
7.2. Interdependența dintre politic și economic în gestionarea resurselor financiare publice	102
7.3. Moralitatea în administrarea bugetului public în România	107
7.4. Dependența eficienței alocării resurselor financiare publice de interesele politice ale guvernelor	125
Bibliografie selectivă	135
Anexe	137

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

*Reconstrucția instituțională a sistemului financiar românesc
în condițiile politicii monetare unice*

Coordonator: Silviu Marius Șeitan

Colectiv de autori: Silviu Marius Șeitan; Mihail-Vicențiu Ivan; Gheorghe Manolescu;
Ene Dinga; Floarea Iordache; Camelia Milea; Iulia Parfionov;
Georgiana Chițiga

CUPRINS

1. Politici financiare si monetare în România în condițiile integrării europene	1
1.1. Introducere	1
1.1.1. Etape pregătitoare ale extinderii Uniunii Europene	1
1.1.2. Principalele etape de pre-aderare a României la Uniunea Europeană	4
1.1.3. Perspective ale integrării României în Uniunea Europeană	5
1.2. Scopul capitolului	6
1.3. Metoda de studiu	6
1.3.1. Justificarea studiului	6

1.3.2. Alegerea metodei	7
1.4. Etapele procesului de integrare europeană	7
1.4.1. Etapa de pre-aderare	9
1.4.2. Etapa de aderare	28
1.4.3. Etapa de integrare	29
1.5. Concluzii	32
2. Reforma pieței bancare românești	36
2.1. Ce reprezintă Uniunea Monetară Europeană și teritoriul euro	36
2.1.1. Cum funcționează Uniunea Monetară Europeană - concept, instituții și politica monetară	36
2.1.2. Despre euro, uniformă specială pentru o comunitate tot mai extinsă	39
2.2. Europaiața monetară și bancară pentru România	41
2.2.1. Euro - provocare pentru supremația dolarului american	42
2.2.2. Impactul monedei unice asupra pieței monetare și bancare a României	43
2.3. Concepții privind transformarea sistemică și relansarea monetar – bancară	45
2.3.1. Rezistență și inerție instituțională și comportamentală	46
2.3.2. Concepții privind relansarea monetar – bancară	46
2.4. Caracteristicile sistemului bancar românesc actual - probleme critice	47
2.4.1. Starea sistemului bancar românesc	47
2.4.2. Piața bancară din România - evoluții și tendințe	49
2.5. Analiza riscurilor financiare ce afectează piața bancară românească	52
2.5.1. Analiza riscului de lichiditate	53
2.5.2. Analiza riscului de solvabilitate	56
2.5.3. Analiza riscului de rată a dobânzii	57
2.6. Profitabilitatea - obiectivul cheie al reformei pieței bancare românești	59
2.6.1. Ratele de profitabilitate bancară	59
2.6.2. Evoluția profitabilității pieței bancare românești	60
2.7. Reforma bancară și "euroobiectivul" de integrare bancară	61
2.7.1. Creditul - motor al reformei	62
2.7.2. Reforma bancară în perspectiva integrării bancare europene	63
Concluzii finale	67
3. Abordarea matriceală a contabilității fluxurilor financiare și irelevanța politicii monetare românești	70
3.1. Semnificația subiectului abordat	70
3.2. Obiectivele studiului	70
3.3. Stadiul cercetărilor	71
3.4. Conceptul de irelevanță și funcția sa atributivă pentru politica monetară ...	71
3.5. Caracteristicile politicii monetare și irelevanța ei reistică	72
3.6. Conceptul de rețea și ipostaza sa informațională	73

3.7. Abordarea în rețea a contabilității monetar-financiare	73
3.8. Caracteristicile contabilității monetar-financiare	74
3.8.1. Concept și obiective	75
3.8.2. Sfera contabilității financiar-monetare	75
3.8.3. Evaluarea activelor financiare	76
3.8.4. Agregatele financiare	76
3.9. Contabilitatea monetară	77
3.10. Analiza financiară	77
3.11. Analiza monetară	79
3.11.1. Analiza echilibrului monetar	79
3.11.2. Analiza agregatelor monetare	80
3.12. Analiza creației monetare	81
3.12.1. Metoda bilanțurilor bancare	81
3.12.2. Metoda multiplicatorului monetar	82
3.12.3. Metoda balanței fluxurilor bănești	82
3.13. Analiza cererii de bani	83
3.14. Concluzii	84
4. Ancorele monetare în România	86
4.1. Introducere	86
4.2. Obiectivele studiului	86
4.3. Structura studiului	86
4.4. Conținutul studiului	86
4.4.1. Conceptul de ancoră monetară și funcțiile sale	86
4.4.2. Criteriile de alegere a ancorei monetare	88
4.4.3. Mecanismul de „ancorare” a politicii monetare	89
4.4.4. Analiza corelației dintre ancora monetară și ținta monetară	90
4.4.5. Aspecte instituționale ale ancorei monetare	91
4.5. Concluzii și remarci finale	92
4.6. Direcții noi de cercetare	92
5. Necesitatea și importanța autorității unice de reglementare și supraveghere a serviciilor bancare, de investiții și de asigurare din România	94
5.1. Structurile de reglementare a serviciilor bancare, de investiții și de asigurare sub imperiul globalizării și revoluției financiare	98
5.1.1. Globalizarea și revoluția financiară- abordări conceptuale	95
5.1.2. Reconsiderarea structurii instituționale de reglementare și supraveghere financiară la scară mondială sub imperiul globalizării și al revoluției financiare	98
5.2. Structurile instituționale de reglementare și supraveghere a sistemului financiar din România: trecut, prezent și viitor	103

5.2.1.	Structura instituțională de reglementare și supraveghere a serviciilor bancare în perioada 1990 -2002	103
5.2.2.	Autoritatea de reglementare și supraveghere a serviciilor de interstii în perioada 1990-2002	108
5.2.3.	Autoritatea de reglementare și supraveghere a serviciilor de asigurări în perioada 1990-2002	110
5.2.4.	Încercarea proprie de identificare a unor argumente pentru înființarea unui organism unic de reglementare și supraveghere a serviciilor bancare, de investiții și de asigurare din România	112
6.	Balanța comercială a României în perspectiva integrării europene	115
6.1.	Armonizarea statistică a balanțelor de plăți externe în zona euro	115
6.1.1.	Construcția balanței de plăți externe în zona euro	115
6.1.2.	Menținerea balanțelor de plăți naționale în zona euro	118
6.1.3.	Analiza monetară a balanței de plăți externe a zonei euro	118
6.2.	Aspecte privind elaborarea balanței de plăți externe în România	119
6.3.	Structura contului curent în România, în țările Uniunii Europene și la nivelul zonei euro	119
6.4.	Analiza comparativă a structurii pe mărfuri a comerțului exterior al României și al Uniunii Europene	120
6.5.	Orientarea geografică a comerțului exterior al României; Uniunea Europeană, principalul partener extern	126
7.	Piețele de capital și creșterea economică	129
7.1.	Câteva lecții din trecut	129
7.2.	Promovează piețele de capital creșterea economică?	130
7.3.	Piața de capital din România - raportată la piețele din Europa Centrală și de Est	131
7.3.1.	Sectorul Bancar	136
7.3.2.	Sectorul Farmaceutic	136
7.3.3.	Sectorul Energetic (Petrol și Gaze)	137
7.4.	Concluzii finale	137
8.	Autoritatea și supravegherea pieței de capital în România	140
8.1.	Reglementarea și supravegherea pieței de capital din România	140
8.1.1.	Principii	140
8.1.2.	Autoritatea pieței	141
8.2.	Autoritatea de reglementare a pieței titlurilor de valori în România	144
8.2.1.	Autoritatea de reglementare a pieței titlurilor de valoare	144
8.3.	Bursa de Valori București	148
8.4.	Piața extrabursieră și organizarea ei în România	151
8.5.	Cursul bursier, indicii bursieri și analiza bursieră	153
8.5.1.	Formarea cursului bursier	154

8.5.2. Indicii bursieri și analiza bursieră	155
Bibliografie	159
Anexe	162

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

III. Economia României și sistemul euro
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Reglementarea și supravegherea bancară în perspectiva aderării României la Euro

Coordonator: drd. Silviu Marius Șeitan

Autor: Ene Dinga

CUPRINS

1. Abordare teoretică	1
1.1. Caracteristici generale macroeconomice	1
1.2. Importanța supravegherii și reglementării bancare	2
1.3. Tendințe la nivel european	4
2. Scopul lucrării	5
3. Activitatea de supraveghere	6
3.1. Tendințe la nivelul Uniunii Europene și Monetare Europene	6
3.2. Supravegherea prudențială a băncilor în Uniunea Economică și Monetară Europeană	6
3.3. Dimensiunea activității de supraveghere	8
3.4. Necesitatea și formelor supravegherii bancare	8
3.5. Principalele forme de risc ale activității bancare	9
3.6. Calitatea supravegherii bancare	9
3.7. Efectele economice ale insuficienței supravegherii bancare	10
3.7.1. Efecte macroeconomice	11
3.7.2. Efecte asupra activității bancare	18

3.7.3. Efecte asupra perspectivelor economiei naționale	29
3.8. Concluzii	33
4. Activitatea de reglementare în domeniul bancar	35
4.1. Abordare teoretică	35
4.2. Aspecte ale reglementării bancare în plan european	35
5. Importanța supravegherii bancare în cadrul Uniunii Economice și Monetare Europene	37
5.1. Abordare teoretică	37
5.2. Semnificații și dimensiuni bancare ale echilibrului macroeconomic al Uniunii Economice și Monetare Europene	38
5.3. Condiții ale realizării echilibrului macroeconomic	38
5.4. Corelații între activitatea de supraveghere bancară și cea de coordonare a politicilor economice	41
5.5. Efecte ale insuficienței supravegherii bancare asupra echilibrului macroeconomic	43
5.5.1. Efecte în domeniul politicii monetare	43
5.5.2. Efecte în domeniul politicii valutare	48
5.5.3. Efecte în domeniul politicii bugetare	48
5.5.4. Efecte în domeniul politicii fiscale	50
Concluzii	51
Bibliografie	52

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

III. Economia României și sistemul euro
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Țintele politicii monetare în România în perspectiva integrării în UE.
O ipoteză de tip bootstrap

Coordonator și autor: dr. Ene Dinga

CUPRINS

Introducere	1
1. Obiectivele studiului	4
2. Metodologia utilizată	5
3. Ipotezele de bază	6
4. Cadrul teoretic	8
4.1. Mecanismul de transmitere a impulsului simbolic	8
4.2. Impactul aderării României la Uniunea Europeană asupra mecanismelor de transmitere a impulsului simbolic	13
4.2.1. Ipoteza bootstrap în materia circulației impulsului simbolic, după aderarea la Uniunea Europeană	14
4.2.2. O revistă a impactului posibil al aderării României la Uniunea Europeană în materia mecanismului de transmitere a impulsului simbolic	16
5. O analiză a atingerii țintei monetare în ipoteza sistemului băncilor centrale europene – Scenariul I	19
6. O analiză a alegerii țintei monetare în ipoteza eurosistemului – Scenariul II	22

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

III. Economia României și sistemul euro
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Impactul Euro asupra mediului de afaceri și a configurației acestuia

Coordonator: dr. Mihail Dumitriu

Autor: dr. Mihail Dumitriu

CUPRINS

1. Uniunea Economică și monetară - etape și perspective	1
1.1. Scurt istoric al constituirii Uniunii Europene	1
1.2. Membrii Uniunii Europene și țările asociate la Uniunea Europeană	3
1.3. Principiile Uniunii Economice și Monetare	5
1.4. Etapele Uniunii Economice și Monetare	5
2. Considerații privind efectele extinderii UE	14
3. România și Uniunea Economică și Monetară	14
3.1. Necesitatea aderării României la Uniunea Europeană	19
3.2. Criteriile și strategia aderării României la Uniunea Europeană	25
4. Starea actuală și tendințe ale evoluției economiei românești	25
4.1. Starea economiei românești	25
4.2. Tendințe estimate ale dezvoltării economice a României	28
5. Stadiul negocierilor acquis-ului comunitar - capitolul 11	32
6. Impactul introducerii monedei unice asupra mediului de afaceri	37
6.1. Euro și piețele financiare	37
6.2. Piața de capital	37

6.3. Costurile aferente introducerii Euro	38
6.4. Implicații ale trecerii la euro pentru întreprinderile mici și mijlocii	39
6.5. Impactul Euro asupra companiilor din Europa Centrală și de Est	41
6.6. Pregătirea pentru trecerea la Euro la nivel microeconomic	42
6.7. Poziția firmelor din afara zonei euro față de moneda unică	43
6.8. Impactul Euro asupra economiei românești	43

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

III. Economia României și sistemul euro
Program prioritar al Academiei Române

Tema de cercetare:

Abordarea în rețea a configurației financiare a Europei în perspectiva monedei unice

Coordonator: dr. Gheorghe Manolescu

Autor: dr. Gheorghe Manolescu

CUPRINS

1. Evoluția Europei spre integrare economică	1
2. Rețeaua integrativă și inadecvarea ierarhiilor	5
3. Componentele Europei financiare	8
4. Configurația în rețea a Europei financiare	12
5. Aspecte ale configurației financiare a Europei	19
5.1. Serviciile financiare	19
5.2. Capitalul financiar	20
5.3. Dimensiunile Europei financiare	20
5.4. Rețeaua financiară și viitorul globalizării financiare	21
5.5. Riscurile integrării României în Europa financiară	22

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

VI. Programe prioritare ale Institutului Național de Cercetări Economice

VI.1. Modelarea economiei românești

**Modelarea economiei naționale. Modernizarea instrumentarului
cercetării economice**

Tema de cercetare:

Impulsul fiscal în tranziția economică a României

Coordonator: Emil Dinga

Colectiv de autori: Emil Dinga; Silviu Marius Șeitan; Mihăilă Vicențiu Ivan

CUPRINS

1. Generarea impulsului fiscal – analiză și modelare teoretică	1
1.1. Introducere	1
1.2. Mecanismul de transmitere în economia de piață	4
1.3. Conceptul de impuls instituțional în economia de piață	14
1.4. Impulsul fiscal: descriere paradigmatică	17
1.5. O taxinomie a impulsului fiscal	25
1.6. Remarci finale	28
2. Oportunități, constrângeri și adversități în mecanismul impulsului fiscal din România	34
2.1. Introducere	34
2.2. OCA în problema generării impulsului fiscal	35
2.3. Unele concluzii	38
3. Aspecte metodologice ale modelării impulsului fiscal	39

3.1. Poziția fiscală și impulsul fiscal	39
3.2. Probleme metodologice ale măsurării impulsului fiscal	41
4. Administrarea impulsului fiscal: instituții formale și informale	49
4.1. Sistemul fiscal și impactul normei fiscale asupra procesului de administrare a impulsului fiscal	49
4.1.1. Structura sistemului fiscal și destinatarii normelor fiscale	49
4.1.2. Impactul normei fiscale asupra administrării impulsului fiscal	51
4.2. Transmiterea mesajului fiscal în lumina administrării impulsului fiscal	54
4.3. Efectele psihologice, economice și politice ale instituției fiscale	56
4.4. Instituțiile formale - autorități normative și rolul lor în administrarea impulsului fiscal	59
4.4.1. Ministerul Finanțelor Publice	60
4.4.2. Garda Financiară	62
4.4.3. Organele financiare teritoriale	63
4.5. Instituțiile informale - factori inerțiali și rolul lor în administrarea impulsului fiscal	65
4.6. Instituțiile informale și rolul lor negativ în cadrul reformei	66
4.6.1. Paternalismul sindical	67
4.6.2. Clientelismul și grupurile de presiune	68
4.6.3. Birocrația și disimularea informațională	69
4.6.4. Rezistența și inerția economică și politică	70
4.7. Concluzii finale	70

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE

Programul:

**I. Elemente de fundamentare a strategiilor de dezvoltare și ridicare a nivelului
de competitivitate a economiei României din perspectiva integrării
în Uniunea Europeană – ESEN 3**

Program fundamental al Academiei Române

Tema de cercetare:

Prețurile în cadrul piețelor concurențiale reglementate dintr-o economie funcțională – studii de caz. Prețurile vectorilor energetici: energie electrică, termică, gaze naturale, produse petroliere

Coordonator: Ștefan Răgălie; Emil Dinga

Colectiv de autori: Florin Bălășescu; Elena Pădurean; Dori Voican; Monica Vârză

CUPRINS

1. Aspecte teoretico-metodologice privind piețele concurențiale reglementate într-o economie de piață funcțională	1
1.1. Introducere	1
1.2. Perspectivele pieței	3
1.3. „Dreptul Forței” versus „Forța dreptului”	5
1.4. Piețele libere în contextul dezvoltării instituționale	7
1.5. Piețele libere și mediul concurențial	10
1.6. Concluzii	12
2. Evoluția prețurilor și a consumului populației în România	21
2.1. Evoluția câștigurilor salariale	21
2.2. Evoluția prețurilor de consum	25
2.3. Evoluția cheltuielilor de consum ale populației, în perioada 1997-2002	28

3.	O formalizare a impactului prețului cu energia asupra economiei	33
3.1.	Balanța legăturilor dintre ramuri - model de cuantificare a interdependențelor din economie	33
3.2.	Modelarea prețului energiei în prețul de tranzacție a output-ului	40
3.3.	Determinarea concretă a impactului cheltuielilor	42
4.	Model privind inflația și echilibrul prețurilor în condițiile integrării	45
4.1.	Introducere	45
4.2.	Analiza Johansen de cointegrare	48
4.3.	Echilibrul pe termen lung al pieței forței de muncă	52
4.3.1.	Testul Johansen de cointegrare	54
4.4.	Ajustările prețurilor relative	57
4.4.1.	Estimarea OLS (a celor mai mici pătrate)	62
4.4.2.	Dinamica pe termen scurt a inflației	64
4.5.	Concluzii și implicații de politică	71
	Bibliografie	72

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI
DEMOGRAFICE
„VLADIMIR TREBICI”

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„Costin C. Kirițescu”

CENTRUL DE CERCETĂRI DEMOGRAFICE VLADIMIR TREBICI

Programul:

Studiu destinat dezbatelor în cadrul proiectului: Strategia națională de dezvoltare durabilă – România 2025

Tema de cercetare:

Anul 2050: Va ajunge populația României la mai puțin de 16 milioane de locuitori?

Coordonator: dr. Vasile Ghețău

Autor: dr. Vasile Ghețău

CUPRINS

Rezumat	5
1. Introducere. Tranziția și impactul său demografic	5
2. Nevoia și dificultățile unei abordări prospective	8
3. Ipoteze și variante de proiectare	9
3.1. Fertilitatea	9
3.2. Mortalitatea	10
3.3. Migrația externă	13
3.4. Variantele proiectărilor	14
4. Rezultate	16
4.1. Natalitatea și mortalitatea	16
4.2. Creșterea naturală și numărul populației	19
4.3. Structura pe vârste	22
5. Nevoia intervenției	24

Anexă: Populația României în seria 2002 a proiectelor demografice elaborate de Divizia de Populație a Națiunilor Unite	25
Note	26
Referințe	29
Tabele	10
1) Ipoteze asupra fertilității. Nivel și tip de structură	10
2) Ipoteze asupra mortalității	11
3) Variantele proiectărilor și ipotezele asupra fertilității și mortalității	15
4) Natalitatea, mortalitatea și creșterea naturală în anul 2002 și valori proiectate pentru perioada 2005-2050	18
5) Numărul populației și creșterea naturală în anii 2000-2002 și valori proiectate pentru anii 2005-2050	20
6) Populația pe grupe mari de vârstă și raportul de dependență în anul 2000 și valori proiectate pentru anii 2005-2050	23
Figuri	31
1) Evoluția speranței de viață la naștere în perioada 1989-2002 și contribuția mortalității pe vârste la schimbările acesteia	31
2) Ipotezele proiectărilor	31
3) Numărul femeilor de vârstă fertilă, numărul născuților și rata natalității în anii 2000-2002 și valori proiectate pentru anii 2003-2050	32
4) Valorile proiectate ale natalității și mortalității în variantele Medie și Superioară	33
5) Numărul de decese și rata mortalității generale în anii 2000-2002 și valori proiectate pentru anii 2003-2050	33
6) Valorile proiectate ale creșterii naturale și ale numărului populației în anii 2003-2050	33
7) Populația proiectată a României în variantele Medie și Superioară, 2003-2100	34
8) Natalitatea și mortalitatea generală în varianta Medie a proiectărilor noastre și în proiectările ONU , 2003-2050	34
9) Populația pe vârste la recensământul din 18 martie 2002	35
10) Populația pe grupe mari de vârstă și raportul de dependență în variantele Inferioară, Medie și Superioară, 2003-2050	36
11) Populația pe vârste în anul 2010 – proiectare	37
12) Populația pe vârste în anul 2025 – proiectare	38
13) Populația pe vârste în anul 2050 – proiectare	39

- 14) Populația României în secolul 20 și ce proiectată pentru secolul 21 40
- 15) Populația pe vârste în anul 2100 – proiectare 40